

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA KOMUNIKACJI.

Rok XXIV | Warszawa, dnia 16 czerwca 1947 r. | Nr 5

TREŚĆ:

DZIAŁ OGÓLNY.

60

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 19 lutego 1947 r., wydane w porozumieniu z Dyrektorem Biura Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej, o kontroli dokonywanej przez Główną Inspekcję Komunikacji.

Na podstawie art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o Głównej Inspekcji Komunikacji (Dz. U. R. P. Nr 97, poz. 569) oraz art. 33 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 3, poz. 26) zarządzam co następuje:

§ 1.

Do zakresu działania Głównej Inspekcji Komunikacji (G. I. K.) należy w stosunku do urzędów i przedsiębiorstw państwowych podległych Ministrowi Komunikacji:

1) kontrola całokształtu ich gospodarki, w szczególności kontrola:
   a) zgodności wydanych decyzji i dokonanych czynności z obowiązującymi przepisami (kontrola z punktu widzenia legalności),
   b) wydanych decyzji i dokonanych czynności z punktu widzenia celowości, czyli osiągnięcia tego, czego wymaga interes publiczny,
   c) zgodności wydanych decyzji i dokonanych czynności z planem finansowo-gospodarczym (kontrola z punktu widzenia planowości),
   d) wydanych zarządzeń i dokonanych czynności z punktu widzenia gospodarności,
   e) prawdziwości dokumentów finansowych, czyli ich zgodności z faktycznym stanem rzeczy, jak również zestawień dokumentów, ksiąg, sprawozdań itp. z ich elementami składowymi,
   f) kontrola wstępnpa ważniejszych umów o dostawy i roboty z przetargów w zakresie działalności administracyjno-gospodarczej M. K.;
2) dokonywanie inspekcji technicznej pod kątem widzenia bezpieczeństwa i sprawności ruchu i warunków wykonywania pracy we wszystkich działach komunikacji;
3) przekazywanie właściwym komórkom organizacyjnym Ministerstwa Komunikacji uwag wskazujących na brak lub potrzebę zmiany poszczególnych przepisów.

§ 2.

Do zakresu działania G. I. K. w stosunku do spółdzielczych i prywatnych przedsiębiorstw komunikacyjnych należy kontrolowanie ich działalności i dokonywanie inspekcji technicznej w wypadkach szczególnych, w zakresie uprawnień przysługujących Ministrowi Komunikacji z tytułu wykonywania przezeń zwierzchniego nadzoru nad tymi przedsiębiorstwami.

§ 3.

1. Zadania kontrolne i inspekcyjne spełnia G. I. G. przez:
   1) badanie i sprawdzanie na miejscu czynności urzędowych pracowników;
   2) sprawdzanie na miejscu, czy nadzór służbowy i kontrola należąca do zwierzchników służbowych jest należycie dokonywana w szczególności także, czy personel jest należycie wykorzystany i zatrudniony w sposób odpowiadający jego przygotowaniu fachowmu;
   3) badanie rachunkowości (księgowości, statystyki, kalkulacji, wykonywania planu finansowego i gospodarczego);
   4) badanie bilansów i rachunków wyników oraz sprawozdań rocznych i miesięcznych;
   5) badanie sprawozdań z wykonania poszczególnych zadań (robót, tranzakcji itp.);
   6) badanie wtórne, według swego uznania, rachunków za dokonane roboty i dostawy;
   7) przeprowadzanie dochodzeń w razie dostrzeżenia błędów, zaniedbań lub nadużyć lub zlecenie przeprowadzania dochodzeń innym właściwym organom;
   8) badanie czy organa kontrolne, w jednostkach podległych Ministerstwu Komunikacji, a posiadających osobowość prawną działają prawidłowo.

2. G. I. K. jest upoważniona w wyniku dokonanej kontroli i inspekcji do wydawania poleceń kierowania sprawy na drogę karno-sądową lub wdrażania postępowania dyscyplinarnego przeciw pracownikom działów komunikacji podległych Ministrowi Komunikacji.

§ 4.

1. W razie stwierdzenia faktów wymagających wydania natychmiast zarządzeń celem zabezpieczenia interesu publicznego przed możliwą szkodą, urzędnik inspekcyjny winien zażądać od kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej wydania odpowiedniego zarządzenia zapobiegawczego lub sam je wydać i powiadomić o tym natychmiast właściwy organ. W wypadku stwierdzenia nadużyć lub szkodnictwa gospodarczego urzędnik inspekcyjny zobowiązany jest złożyć natychmiast odpowiednie doniesienie do władz prokuratorskich lub Komisji Specjalnej dla Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym.

2. Jeżeli zachodzi obawa zatarcia śladów przestępstwa urzędnik inspekcyjny winien zabezpieczyć dowody, w szczególności opieczętować kasy, magazyny, księgi i dokumenty.

§ 5.

1. Główna Inspekcja Komunikacji dokonywa kontroli i inspekcji:

1) na podstawie zatwierdzonych przez Ministra Komunikacji planów rocznych, kwartalnych i miesięcznych;
2) na podstawie doraźnych zleceń Ministra Komunikacji;
3) doraźnie według swego uznania.

2. G. I. K. współpracuje z Biurem Kontroli przy Prezydium Krajowej Rady Narodowej przez:

1) terminowe nadsyłanie odpisów planów kontroli i inspekcji opracowanych przez G.I.K., a zatwierdzonych przez Ministra Komunikacji;
2) zawiadamianie o zmianach dokonanych w planach i szczególnie ważnych kontrolach doraźnych;
3) terminowe przesyłanie odpisów ogólnych sprawozdań z działalności GIK przedkładanych Ministrowi Komunikacji, oraz materiałów mających istotne znaczenie dla Biura Kontroli.

§ 6.

Celem kordynowania dokonywanej przez siebie kontroli z kontrolą społeczną G. I. K. winna w miarę możności utrzymywać w sprawach objętych zakresem działania kontroli społecznej — łączność z prezydiami właściwych terytorialnie rad narodowych.

§ 7.

G. I. K. składa Ministrowi Komunikacji 10-go każdego miesiąca sprawozdanie z dokonanej kontroli inspekcji, oraz przedstawia wnioski o ulepszenie gospodarki i organizacji administracji działu komunikacji jak również wnioski w dziedzinie ulepszeń technicznych.

§ 8.

Uprawnienia i obowiązki urzędników G. I. K. regulują przepisy rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 września 1926 r. o Głównej Inspekcji Komunikacji.

§ 9.

Szczegółowa instrukcja wydana przez Głównego Inspektora Komunikacji, a zatwierdzona przez Ministra Komunikacji, określi sposób wykonania kontroli i inspekcji, sprawozdawczości inspekcyjnej, oraz postępowania pokontrolnego.

§ 10.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 marca 1947 r. Z tym dniem traci moc obowiązującą zarządzenie Kierownika Resortu Komunikacji Poczt i Telegrafu z dnia 17 listopada 1944 r. o zatwierdzeniu Instrukcji dla inspektorów Głównej Inspekcji (Dz. Urz. M. K. Nr 3, z 1945 r., poz. 20) i Okólnik Ministra Komunikacji z dnia 17 grudnia 1945 r. o uzupełnieniu Instrukcji dla inspektorów Głównej Inspekcji Komunikacji (Dz. Urz. M. K. Nr 16, poz. 160).

Nr I. 1-03-1/47.

61

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 31 marca 1947 r. o ustroju Rady Muzealnej Muzeum Komunikacji.

Powołując się na przepis § 2 zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 25 czerwca 1946 r. o utworzeniu i organizacji Muzeum Komunikacji (Dz. Urz. M. K. Nr 8, poz. 100), tudzież na § 5 ust. 2 Tymczasowego Regulaminu Muzeum Komunikacji stanowiącego załącznik wyżej wymienionego zarządzenia, zarządzam co następuje:

§ 1.

Szczegółowy zakres działania, organizację i tryb postępowania Rady Muzealnej określa Tymczasowy Regulamin Rady Muzealnej Muzeum Komunikacji, stanowiący załącznik niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1947 r.

Nr I. 1-09-1/47.

Załącznik zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 31 marca 1947 r.

Tymczasowy Regulamin Rady Muzealnej Muzeum Komunikacji.

§ 1.

Minister Komunikacji powołuje Radę Muzealną jako organ fachowo nadzorczy, opiniodawczy i doradczy, któremu przysługuje również prawo inicjatywy we wszystkich sprawach dotyczących organizacji i rozwoju Muzeum Komunikacji, zwanego w dalszym ciągu „Muzeum".

§ 2.

1. Rada Muzealna zwana w dalszym ciągu „Radą" składa się:

1) z przewodniczącego, jego zastępcy oraz 7 członków wyznaczanych i odwoływanych przez Ministra Komunikacji spośród pracowników Ministerstwa Komunikacji i innych podległych mu organów, w tym z jednego przedstawiciela Gabinetu Ministra, pod którego nadzorem administracyjnym znajduje się Muzeum;

2) z jednego przedstawiciela Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Warszawie, wyznaczonego i odwoływanego przez Ministra Komunikacji.

2. W skład Rady wchodzi z urzędu dyrektor Muzeum.

§ 3.

1. Prezydium Rady składa się z przewodniczącego Rady, jego zastępcy oraz 3 członków Rady, powoływanych przez przewodniczącego.

2. Sekretarza Rady wyznacza przewodniczący spośród pracowników Muzeum.

§ 4.

1. Posiedzenia Prezydium Rady zwołuje przewodniczący raz na miesiąc lub częściej, w miarę potrzeby. Posiedzenia Rady w pełnym składzie powinny być zwoływane przez przewodniczącego przynajmniej raz na kwartał. Uchwały na posiedzeniach zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

2. Do ważności uchwał Prezydium Rady i uchwał pełnego składu Rady wymagana jest obecność conajmniej połowy członków, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy.

3. Prócz posiedzeń zwyczajnych Rada w pełnym składzie powinna być zwołana w każdym czasie:

1) na wniosek co najmniej 3 członków Rady;

2) na wniosek dyrektora Muzeum.

4. Zawiadomienie o zwołaniu Rady powinno zawierać porządek dzienny obrad.

5. Uchwały Prezydium oraz Rady wpisywane są do parafowanej księgi protokółów.

§ 5.

1. Do zakresu podstawowych zadań Rady należy (ą):

1) sprawy odbudowy Muzeum;

2) sprawy organizacji rozbudowy i rozwoju poszczególnych działów Muzeum;

3) czuwanie nad racjonalnym układem zbiorów i rozmieszczaniem eksponatów;

4) współudział w wyborze, zamawianiu i nabywaniu przedmiotów muzealnych;

5) decyzje co do przyjmowania darowizn i depozytów;

6) decyzje co do zamiany przedmiotów muzealnych, ustalanie cen i warunków tranzakcji;

7) klasyfikacja przedmiotów muzealnych i określenia sposobu ich konserwacji;

8) opiniowanie rocznego preliminarza budżetowego, nadzór nad określaniem wartości majątku Muzeum;

9) zatwierdzanie sprawozdań rocznych dyrektora Muzeum i przedstawianie ich Ministrowi;

10) współudział w tworzeniu biblioteki Muzeum i w wydawaniu przewodników po Muzeum, katalogów, ulotek oraz wszelkiego rodzaju publikacji;

11) współudział w organizacji pokazów, odczytów i wykładów na terenie Muzeum;

12) utrzymywanie stosunków z instytucjami pokrewnymi w Polsce i zagranicą;

13) wnioski co do obsyłania wystaw krajowych i zagranicznych;

14) utrzymywanie kontaktu ze sferami naukowymi i fachowymi w różnych dziedzinach komunikacji;

15) współudział w propagowaniu wśród społeczeństwa zamiłowania i zrozumienia dla zagadnień komunikacyjnych;

16) udział w kongresach technicznych, zjazdach muzeologów i t. p.;

17) załatwianie wszelkich innych spraw, zleconych Radzie przez Ministra Komunikacji.

2. Niektóre sprawy wymienione w ust. 1 Rada może przekazać Prezydium Rady do bezpośredniego załatwienia, które na pełnych posiedzeniach Rady składa sprawozdanie ze swych czynności.

§ 6.

1. Dla ciągłego rozpatrywania pewnych ważniejszych zagadnień, Rada może tworzyć komitety stałe ze swych członków, oraz dokooptowanych fachowców z dziedziny nauki, komunikacji, przemysłu komunikacyjnego, sztuki i t. d.

2. Na posiedzeniach komitetów przewodniczy przewodniczący Rady, jego zastępca lub jeden z członków Rady, zaproszony przez przewodniczącego. Skład komitetów zatwierdza Minister Komunikacji na wniosek przewodniczącego Rady.

§ 7.

Do badania i przygotowywania spraw wnoszonych pod obrady, Rada może wyłaniać ze swego grona doraźne komisje, lub wyznaczać referentów spośród swych członków.

§ 8.

Kadencja członków Rady trwa 3 lata. Po upływie kadencji członkowie Rady mogą być powoływani na nowo.

§ 9.

1. Członkowie Rady nie pobierają za swe czynności żadnego wynagrodzenia.

2. Sekretarz Rady otrzymuje za swe czynności pozabiurowe stałe wynagrodzenie w ramach budżetu Muzeum.

3. Członkowie komitetów stałych pozamiejscowi, nie będący pracownikami komunikacji, otrzymują na wniosek przewodniczącego Rady, jednorazowe bilety wolnej jazdy koleją od miejsca swego zamieszkania do Warszawy i z powrotem.

§ 10.

Osoby biorące udział w pracach Rady w charakterze doradców i rzeczoznawców, oprócz biletów wolnej jazdy, otrzymują za swą pracę wynagrodzenie umowne, którego wysokość zatwierdza w każdym przypadku Minister Komunikacji.

62

Okólnik Ministra Komunikacji z dnia 8 kwietnia 1947 r. o rozszerzeniu kompetencji dyrektorów kp. co do udzielania stałej zaliczki pieniężnej do wyliczenia na zakupy doraźne naczelnikom warsztatów głównych kp. I i II kl. oraz naczelnikom oddziałów kp.

Niniejszym zarządzam:

W przepisach o szczegółowym zakresie działania Dyrekcji Okręgowych Kolei Państwowych (Dz. Urz. M. K. z 1947 r. Nr 3, poz. 18) w § 1, pkt. 59) otrzymuje następujące brzmienie:

„59) udzielanie stałej zaliczki pieniężnej do wyliczenia na zakupy doraźne w nagłych wypadkach naczelnikom warsztatów głównych I kl. do wysokości 75.000 zł, naczelnikom służb i biur D. O. K. P., naczelnikom warsztatów głównych II kl. i głównych warsztatów eletrotrakcyjnych, oraz naczelnikom oddziałów kp. do wysokości 50.000 zł, naczelnikom (zawiadowcom) zaś innych jednostek służbowych podległych bezpośrednio D. O. K. P. i naczelnikom parowozowni głównych do wysokości 20.000 zł.

Okólnik niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1947 r.

Nr I. 1-1-13/47.

63

Uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 4 marca 1947 r. w sprawie obciążania opłatami amortyzacyjnymi lokatorów nie będących pracownikami sektora publicznego zamieszkałych w nieruchomościach naprawionych z funduszów państwowych.

Mając na uwadze, iż w domach naprawionych przez Państwo lub instytucje państwowe z funduszów Skarbu Państwa, zamieszkiwać winni przede wszystkim pracownicy sektora publicznego, Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów postanawia, co następuje:

I. W budynkach naprawionych, odbudowanych lub wykończonych z funduszy Skarbu Państwa i będących w użytkowaniu Państwa lub instytucji państwowej, w których wysokość komornego i opłat dodatkowych nie jest ograniczona obowiązującymi przepisami prawnymi, pobierane będą oprócz komornego dodatkowe opłaty amortyzacyjne, według następujących zasad.

II. 1. Opłaty amortyzacyjne obciążać będą lokatorów nie będących pracownikami sektora publicznego.

2. Za pracowników sektora publicznego uważani są pracownicy państwowi, samorządowi, przedsiębiorstw państwowych i samorządowych oraz samorządowych instytucji, związków i organizacji prawa publicznego. W przypadkach wątpliwych rozstrzyga Minister Odbudowy w porozumieniu z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania.

3. Pracownik sektora publicznego, który część swego lokalu podnajął jednej z osób wymienionych w ust. 1 lub z którym wspólnie zamieszkuje członek rodziny, będący podatnikiem podatku obrotowego obciążony będzie opłatami amortyzacyjnymi.

III. 1. Stawki opłat amortyzacyjnych ustala się w sposób następujący:

a) dla lokali mieszkalnych, zajmowanych przez podatników podatku obrotowego — w wysokości 30-krotnego czynszu z sierpnia 1939 r. z tym, że na ziemiach dawnych w domach wybudowanych przed 1 lipca 1919 roku stawki wynosić będą 50-krotny czynsz;

b) dla lokali mieszkalnych zajmowanych przez inne osoby, aniżeli wymienione ad a) — w wysokości 3-krotnego czynszu z sierpnia 1939 r. z tym, że na ziemiach dawnych w domach wybudowanych przed 1 lipca 1919 r. wynosić będą 5-krotny czynsz;

c) w przypadku podnajmu (pkt. II ust. 3) stosować się będzie odpowiednio stawki przewidziane powyżej ad a) i b), jak gdyby podnajemca zajmował cały lokal mieszkalny;

d) **w przypadku,** gdy członek rodziny jest podatnikiem podatku obrotowego (pkt II ust. 3) — w wysokości 10-krotnego czynszu z sierpnia 1939 r. z tym, że na ziemiach dawnych w domach wybudowanych przed 1 lipca 1919 r. stawki wynosić będą 15-krotny czynsz.

2. W razie niemożności ustalenia czynszu płaconego za dany lokal w sierpniu 1939 r. przyjęty zostanie za podstawę przeciętny czynsz, płacony za podobne lokale.

IV. Należności pobrane od lokatorów tytułem opłaty amortyzacyjnej przelewane będą na dochód Ministerstwa Odbudowy bez względu na to, w czyim zarządzie znajduje się dana nieruchomość.

V. Wykonanie niniejszej uchwały porucza się Ministrowi Odbudowy oraz wszystkim Ministrom w zakresie zarządzanych przez nich nieruchomości.

VI. Uchwała niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1947 r.

VII. Uchwała niniejsza podlega ogłoszeniu w Dziennikach Urzędowych zainteresowanych Ministerstw.

Nr I. 1-45-26/47.

DZIAŁ RUCHU KOLEJOWEGO.

64

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 17 kwietnia 1947 r. o wydaniu „Przepisów Gospodarki Wagonami Towarowymi (G. W. T.) nr R 2".

Niniejszym zatwierdzam „Przepisy Gospodarki Wagonami Towarowymi nr R 2", które ukażą się w osobnym wydaniu.

Przepisy niniejsze wchodzą w życie z dniem 1-go sierpnia 1947 r. Równocześnie tracą moc obowiązującą:

1) „Przepisy Gospodarki Wagonami Towarowymi nr R 2" wydane w roku 1930, zatwierdzone rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 25.VII. 1930 r. nr IV-4-6149-30;

2) „Wskazówki szczegółowe do przepisów o gospodarce wagonami towarowymi nr R 29", zatwierdzone rozporządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 22 grudnia 1931 r. nr RT b III 31/23 (Dz. Urz. M. K. z roku 1932 nr 23, poz. 163) wraz ze wszystkimi późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

Nr RT — 3-8-46/47.

DZIAŁ MECHANICZNO - KOLEJOWY.

65

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 2 kwietnia 1947 r. o zakresie działania i organizacji parowozowni głównych kolei państwowych.

Na podstawie art. 17 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" (Dz. U. R. P. z 1930 r. Nr 89, poz. 705) zarządzam co następuje:

§ 1.

Zakres działania i organizację parowozowni głównych kolei państwowych określa załączony statut.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1947 r.

Z tym dniem traci moc obowiązującą zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 30 kwietnia 1936 r. o organizacji parowozowni kolei państwowych (Dz. Urz. M. K. Nr 29, poz. 140) zmienione zarządzeniem Ministra Komunikacji z dnia 2 maja 1946 r. (Dz. Urz. M. K. Nr 5, poz. 69).

Nr I. 1-112-2/47.

Załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji z dnia 2 kwietnia 1947 r. Nr I. — 1-112-2/47.

STATUT ORGANIZACYJNY PAROWOZOWNI GŁÓWNYCH KOLEI PAŃSTWOWYCH.

§ 1.

Zakres działania parowozowni głównych.

1. Do zakresu działania parowozowni głównych kolei państwowych należy:

1) przygotowywanie do pracy i dostarczanie w określonym czasie parowozów dla ruchu oraz dla różnych potrzeb gospodarczych;

2) przygotowywanie wagonów osobowych i towarowych do składów pociągów;

3) utrzymywanie taboru kolejowego w stanie nadającym się do ruchu;

4) wykonywanie naprawy bieżącej taboru kolejowego, a w szczególnych przypadkach również naprawy średniej parowozów, rewizji okresowej wagonów i innych robót;

5) odstawianie do naprawy i odbiór po naprawie z innych warsztatów taboru kolejowego i urządzeń mechanicznych;

6) utrzymywanie, rewizja i naprawa urządzeń mechanicznych i inwentarza, znajdujących się w parowozowni i na zawiadywanych przez nią odcinkach trakcyjnych (§ 4);

7) utrzymywanie na składzie materiałów dla zaspokojenia własnych potrzeb oraz potrzeb wyznaczonych przez D. O. K. P. jednostek;

8) prowadzenie obrony przeciwpożarowej we wszystkich jednostkach służbowych leżących w obrębie zawiadywanych odcinków trakcyjnych;

9) szkolenie pracowników służby trakcji.

2. Jeżeli w siedzibie parowozowni głównej nie ma osobnej samochodowni, to do zadań tej parowozowni należy również gospodarka wagonami motorowymi i samochodami, w zakresie podanym w ust. 1 w stosunku do parowozów, oraz naprawa bieżąca drezyn motorowych.

§ 2.

Zależność organizacyjna, ilość i siedziby parowozowni głównych oraz podział ich na klasy.

1. Parowozownie główne są jednostkami służbowymi podległymi bezpośrednio oddziałom mechanicznym kolei państwowych.

2. Ilość i siedziby parowozowni głównych ustala Minister Komunikacji.

3. Parowozownie główne dzielą się, zależnie od zakresu pracy, na trzy klasy: I, II i III. Zaszeregowanie parowozowni do poszczególnych klas zatwierdza Minister Komunikacji.

§ 3.

Podział parowozowni głównych na komórki organizacyjne.

1. W parowozowni główenj mogą być tworzone następujące komórki organizacyjne:

1) biuro;
2) sekcja trakcyjna;
3) sekcja wagonowa;
4) sekcja motorowa;
5) sekcja urządzeń mechanicznych;
6) składnica trakcyjna;
7) składnica opału.

2. W większych parowozowniach głównych, wykonujących naprawy okresowe taboru lub naprawę wag wagonowych w większym zakresie oddzielną komórkę organizacyjną stanowią warsztaty pomocnicze, w skład których wchodzi sekcja urządzeń mechanicznych, jako osobna grupa robót.

3. Dyrektor Kolei Państwowych za zgodą dyrektora Departamentu Mechanicznego M. K. ustala, w których parowozowniach głównych mają być ustanowione wszystkie, a w których tylko niektóre i jakie komórki organizacyjne wymienione w ust. 1 i 2.

§ 4.

Odcinki trakcyjne.

Odcinki linii kolejowych wyznaczone parowozowniom głównym do utrzymania i naprawy znajdującego się na nich taboru kolejowego i urządzeń mechanicznych oraz do kontroli działania urządzeń pożarniczych stanowią odcinki trakcyjne danej parowozowni.

§ 5.

Posterunki liniowe parowozowni głównych.

Parowozownia główna zawiaduje na wyznaczonych jej odcinkach trakcyjnych posterunkami liniowymi, mianowicie:

1) parowozowniami pomocniczymi, tworzonymi w razie potrzeby;
2) stacjami trakcyjnymi, tworzonymi w razie potrzeby;
3) stacjami wodnymi;
4) posterunkami rewizji wagonów.

§ 6.

Naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej.

1. Na czele parowozowni głównej I i II klasy stoi naczelnik parowozowni głównej, na czele parowozowni głównej III klasy — zawiadowca parowozowni głównej.

2. Parowozownią główną w siedzibie oddziału mechanicznego, a tam gdzie w siedzibie oddziału jest więcej parowozowni głównych, jedną z nich wyznaczoną przez Ministra Komunikacji, kieruje naczelnik oddziału mechanicznego.

3. Wyjątki od postanowień ust. 2 może czynić tylko Minister Komunikacji.

4. Naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej:

1) podlega bezpośrednio naczelnikowi oddziału mechanicznego i jest przed nim odpowiedzialny za stan i działalność podległej parowozowni głównej i zawiadywanych przez nią posterunków liniowych;

2) jest zwierzchnikiem:

a) pracowników parowozowni głównej i pracowników zawiadywanych przez nią posterunków liniowych,

b) pracowników innych wykonawczych jednostek służby mechanicznej podległych dyrekcji macierzystej lub innym dyrekcjom, podczas pełnienia przez nich czynności służbowych na odcinkach trakcyjnych podległej parowozowni;

3) kieruje całokształtem robót wchodzących w zakres działania parowozowni głównej i zawiadadywanych przez nią posterunków liniowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w myśl zasad celowej i oszczędnej gospodarki i zgodnie z potrzebami obrony Państwa, oraz czuwa nad terminowym ich wykonaniem;

4) jest podrachunkozdawcą budżetowym i zasobowym oddziału mechainicznego;

5) decyduje we wszystkich sprawach należących do zakresu działania parowozowni głównej, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych decyzji władz wyższych, przy czym może, za zgodą naczelnika oddziału mechanicznego część swoich kompetencji przekazać czasowo lub na stałe swemu zastępcy i pomocnikom, upoważniając ich zarazem do podpisywania pism w jego imieniu „za naczelnika (zawiadowcę) parowozowni głównej";

6) wydaje pod osobistą odpowiedzialnością zarządzenia, przekraczające jego kompetencje, w przypadkach nagłych i nadzwyczajnych zagrażających bezpieczeństwu urządzeń kolejowych lub życiu ludzkiemu oraz w innych nieprzewidzianych przypadkach, mogących wyrządzić straty dla przedsiębiorstwa P.K.P.; o takich zarządzeniach obowiązany jest każdorazowo zawiadomić niezwłocznie naczelnika oddziału mechanicznego;

7) w zakresie działania parowozowni porozumiewa się bezpośrednio lub upoważnia podległe mu organa do bezpośredniego porozumienia się z oddziałami i z podległymi im jednostkami służbowymi oraz z innymi jednostkami służbowymi podległymi dyrekcjom okręgowym k. p.

5. Naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej współpracuje bezpośrednio z władzami miejscowymi Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych (Z.Z.K.) zgodnie z obowiązującymi przepisami i zarządzeniami regulującymi tę współpracę.

6. Do spraw załatwianych osobiście przez naczelnika (zawiadowcę) parowozowni głównej należy z reguły:

1) w zakresie spraw personalnych wydawanie decyzji i dokonywanie czynności na podstawie osobnego zarządzenia Ministra Komunikacji o kompetencjach naczelników i zawiadowców jednostek służbowych podległych oddziałom kolei państwowych w sprawach personalnych;

2) w zakresie spraw finansowo-rachunkowych, prowadzenie rachunkowości w myśl obowiązujących przepisów oraz rejestracja ilościowa materiałów i inwentarza użytkowego; w zakresie spraw gospodarczych i finansowo-gospodarczych wydawanie decyzji w myśl osobnych zarządzeń;

3) w zakresie sparw technicznych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy:

a) czuwanie nad dostarczeniem w wymaganym czasie taboru kolejowego dla ruchu i dla różnych potrzeb gospodarczych oraz nad prawidłowym jego wyrzystaniem,

b) współdziałanie z właściwymi organami służby drogowej i ruchu w usuwaniu wszelkich przeszkód ruchu oraz w dochodzeniach z powodu wypadków i ważniejszych wydarzeń,

c) nadzór nad wykonaniem planu pracy parowozów i drużyn parowozowych,

d) nadzór nad utrzymaniem w należytym stanie taboru kolejowego, inwenatrza i pogotowi ratunkowych mechanicznych oraz czuwanie nad tym, aby tabor wymagający naprawy lub skreślenia z inwentarza był wycofany we właściwym czasie z ruchu, jak również, aby tabor przeznaczony do naprawy był na czas odstawiony do warsztatów,

e) czuwanie nad utrzymaniem w należytym stanie urządzeń mechanicznych na terenie parowozowni i na przydzielonych odcinkach trakcyjnych, oraz nad przeprowadzaniem ich rewizji zgodnie z istniejącymi przepisami, jak również nad tym, aby one znajdowały się w stanie odpowiadającym wymaganiom ruchu i warunkom bezpieczeństwa pracy,

f) czuwanie nad podziałem i sprawnością pracy w parowozowni głównej i na zawiadywanych przez nią posterunkach liniowych oraz nad planowym i terminowym wykonywaniem robót według ustalonego programu,

g) czuwanie nad racjonalnym rozwojem organizacji i metod pracy w parowozowni,

h) czuwanie nad gospodarką cieplną,

i) nadzór nad myciem kotłów oraz nad ścisłym przestrzeganiem terminów ich rewizji,

j) nadzór nad gospodarką wagonową w zakresie ich badania, utrzymania, czyszczenia, smarowania, oświetlenia, i ogrzewania wagonów,

k) nadzór nad ogólnym stanem technicznym parowozowni głównej i posterunków liniowych,

l) czuwanie nad dotrzymaniem okresów gwarancyjnych części składowych taboru oraz okresów gwarancyjnych maszyn i innych urządzeń mechanicznych,

m) nadzór nad utrzymaniem pługów odśnieżnych i badanie ich sprawności przed okresem zimowym,

n) czuwanie nad zaopatrzeniem parowozowni i posterunków liniowych we właściwym czasie w potrzębne materiały, części wymienne i inwentarz,

o) nadzór nad rozchodem paliwa, smarów, świetliwa, wody, gazu, energii elektrycznej i innych materiałów,

p) nadzór nad bezpieczeństwem pożarowym oraz przestrzeganiem dotyczących przepisów jak również nad stanem technicznym urządzeń przeciwpożarowych i ich przydatnością oraz nad sprawnością straży pożarnych we wszystkich jednostkach służbowych, leżących w obrębie zawiadywanych odcinków trakcyjnych,

r) nadzór nad bezpieczeństwem pracy w szczególności nad tym, aby urządzenia mechaniczne warsztatów znajdowały się stale w stanie odpowiadającym warunkom bezpieczeństwa pracy,

s) czuwanie nad zapewnieniem szybkiej i skutecznej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach,

t) czuwanie, według wskazówek lekarza rejonowego i właściwych organów dyrekcji nad zdrowotnością pomieszczeń służbowych w warsztatach i nad higieną pracy, nad czystością w budynkach i na placu należącym do warsztatów oraz nad pogotowiem sanitarnym;

7. Postanowienia ust. 4, 5, 6 mają odpowiednie zastosowanie do naczelnika oddziału mechanicznego kierującego miejscową parowozownią główną.

§ 7.

Pomoc i zastępstwo naczelnika (zawiadowcy) parowozowni głównej.

1. Do pomocy naczelnikom (zawiadowcom) parowozowni głównych mogą być przydani zastępcy i pomocnicy, oraz instruktorzy służby mechanicznej w ilości określonej w schemacie etatowych stanowisk pracowników przedsiębiorstwa P.K.P.

2. Zastępcy i pomocnicy naczelnika (zawiadowcy) parowozowni głównej:

1) podlegają naczelnikowi (zawiadowcy) jako swojemu bezpośredniemu zwierzchnikowi;

2) kierują bezpośrednio jedną lub więcej sekcjami parowozowni;

3) wydają pod osobistą odpowiedzialnością, zgodnie z właściwymi przepisami i zarządzeniami naczelnika (zawiadowcy) parowozowni głównej i podpisują z upoważnienia naczelnika (zawiadowcy) parowozowni decyzje, w sprawach należących zasadniczo do kompetencji naczelnika (zawiadowcy), a przekazanych im przez naczelnika (zawiadowcę), czasowo lub na stałe do samodzielnego załatwienia;

4) wydają pod osobistą odpowiedzialnością zarządzenia przekraczające ich kompetencje w przypadkach nagłych i nadzwyczajnych zagrażających bezpieczeństwu urządzeń kolejowych lub życiu ludzkiemu oraz w innych przypadkach, mogących wyrządzić straty dla przedsiębiorstwa P.K.P., każdorazowo jednak są obowiązani zawiadomić o tym niezwłocznie naczelnika (zawiadowcę parowozowni głównej oraz inne właściwe władze.

3. Jeżeli naczelnik parowozowni głównej I lub II klasy jest nieobecny lub nie może pełnić swych czynności służbowych, kierownictwo parowozowni obejmuje zastępca naczelnika.

4. W parowozowniach głównych I i II klasy, w których nie ustanowiono zastępcy naczelnika lub w razie jednoczesnej nieobecności naczelnika i zastępcy naczelnika, kierownictwo obejmuje wyznaczony przez naczelnika oddziału, pomocnik naczelnika, a w razie nieobecności także wyznaczonego pomocnika — drugi pomocnik względnie wyznaczony przez naczelnika parowozowni głównej pracownik służby mechanicznej.

5. Kierownictwo parowozowni głównej III klasy w przypadkach, o których mowa w ust. 3, obejmuje wyznaczony przez naczelnika oddziału pomocnik, a jeżeli taki nie jest ustanowiony, wyznaczony przez naczelnika oddziału pracownik służby mechanicznej.

6. W czasie nieobecności naczelnika (zawiadowcy) na zastępującego przechodzą prawa, obowiązki i odpowiedzialność służbowa naczelnika (zawiadowcy).

7. Szczegółowy zakres czynności i odpowiedzialność służbowa instruktorów służby mechanicznej parowozowni normuje „Instrukcja dla instruktora służby mechanicznej“ (M 23).

§ 8.

Biuro parowozowni głównej.

1. Biurem parowozowni głównej kieruje bezpośrednio naczelnik (zawiadowca) parowozowni.

2. Do zakresu działania biura parowozowni głównej należy:

1) przygotowywanie załatwień pisemnych w sprawach należących do zakresu działania naczelnika (zawiadowcy) parowozowni głównej;

2) prowadzenie rejestracji osobowej pracowników parowozowni głównej i zawiadywanych przez nią posterunków liniowych;

3) opracowywanie przy współudziale właściwych sekcji planów pełnienia służby pracowników parowozowni i zawiadywanych przez nią posterunków liniowych, oraz planu pracy parowozów;

4) kontrola wykazów obecności (pracy) pracowników;

5) prowadzenie statystyki gospodarczej;

6) prowadzenie rachunkowości materiałowej i ewidencji inwentarza użytkowego oraz sporządzanie dotyczących wykazów i sprawozdań;

7) sprawdzanie względnie sporządzanie rachuków;

8) rejestracja poleceń na wykonanie zamówień urzędów kolei państwowych;

9) prowadzenie rachunkowości zawiadywanych łaźni i pralni;

10) sporządzanie sprawozdań technicznych;

11) rejestracja taboru oraz wszelkich urządzeń mechanicznych i przeciwpożarowych;

12) opracowywanie preliminarzy rozchodu materiałów i części wymiennych taboru oraz urządzeń technicznych;

13) prowadzenie ewidencji i terminarza rewizji okresowej kotłów parowych (parowozowych, wagonowych i stałych) oraz przestrzeganie terminów w tych sprawach;

14) prowadzenie ewidencji okresowych oględzin części parowozowych;

15) sporządzanie szkiców i rysunków taboru i urządzeń mechanicznych;

16) wykonywanie wszelkich innych czynności biurowych, związanych z kierowaniem parowozownią;

17) prowadzenie kancelarii parowozowni.

§ 9.

Sekcja trakcyjna.

1. Do zakrecu działania sekcji trakcyjnej należy:

1) dysponowanie parowozami i drużynami parowozowymi zgodnie z ustalonymi planami (turnusami) pracy oraz dostarczanie ich dla ruchu i różnych potrzeb gospodarczych;

2) rejestracja pracy parowozów i drużyn parowozowych;

3) przygotowanie parowozów do pracy, oczyszczenie, piaskowanie, nawęglanie;

4) mycie kotłów parowozowych;

5) naprawa bieżąca parowozów;

6) dokonywanie okresowych oględzin części składowych parowozów;

7) odstawianie do naprawy i odbiór po naprawie parowozów z warsztatów głównych i pomocnicszych;

8) eksploatacja stacyj wodnych;

9) konserwacja parowozów stojących w zapasie zgodnie z obowiązującymi przepisami;

2. Organami dysponującymi parowozami są dyspozytorzy parowozowni, których szczegóły zakres czynności i odpowiedzalności służbowej normuje „Instrukcja dla dyspozytorów parowozowni" (M 26).

3. Kierownictwo naprawą bieżącą parowozów oraz okresowymi oględzinami części składowych parowozów sprawuje kierownik robót, wyznaczony przez naczelnika (zawiadowcę) parowozowni głównej.

4. W mniejszych parowozowniach głównych III klasy oznaczonych przez naczelnika oddziału naprawą bieżącą parowozów i oględzinami okresowymi kieruje przodownik rzemieślników.

5. Kierujący sekcją trakcyjną sprawuje nadzór nad stacjami wodnymi i reguluje ich pracę.

6. W czasie nieobecności kierującego sekcją trakcyjną zastępuje go dyżurny dyspozytor parowozowni.

§ 10.

Sekcja wagonowa.

1. Do zakresu działania sekcji wagonowej należy:

1) utrzymywanie wagonów w należytym stanie pod względem technicznym, oraz ich czyszczenie, dezynfekcja i dezynsekcja, smarowanie i tp.

2) przygotowywanie i wyposażenie składów pociągów oraz pojedyńczych wagonów dla służby ruchu;

3) rejestracja przebiegu przydzielonych wagonów osobowych;

4) naprawa bieżąca wagonów osobowych i towarowych, jeżeli parowozownia nie posiada warsztatów pomocniczych, jako oddzielnej komórki organizacyjnej;

5) utrzymywanie w należytym stanie pługów odśnieżnych biegnących na własnych kołach;

6) obsługa urządzeń mechanicznych związanych z wyposażniem i utrzymaniem wagonów;

7) oględziny techniczne wagonów w pociągach;

8) odbiór wagonów z naprawy.

2. Organami które przeprowadzają oględziny techniczne wagonów w pociągach oraz spełniają czynności związane z przygotowaniem i wyposażeniem wagonów na torach stacyjnych są posterunki rewizji wagonów (§ 19).

3. Kierownictwo naprawą bieżącą wagonów na torach trakcyjnych sprawuje kierownik robót, wyznaczony przez naczelnika (zawiadowcę) parowozowni a przy mniejszym zakresie tych prac przodownik rzemieślników.

4. kierujący sekcją wagonową sprawuje nadzór nad posterunkami rewizji wagonów oraz reguluje ich pracę.

§ 11.

Sekcja motowozowa.

1. Sekcję motowozową tworzy się w parowozowniach, w których siedzibie nie ma osobnej samochodowni, a parowozownia posiada przydzielone do eksploatacji i utrzymania wagony motorowe, samochody lub drezyny motorowe.

2. Zadaniem sekcji motowozowej jest:

1) utrzymywanie w należytym stanie i naprawa bieżąca przydzielonych wagonów motorowych, samochodów i drezyn motorowych;
2) przygotowywanie wagonów motorowych i samochowów do pracy, czyszczenia ich i zaopatrywanie w materiały pędne;
3) dostarczanie wagonów motorowych dla służby ruchu według dyspozycji sekcji trakcyjnej;
4) dostarczanie samochodów do przewozów gospodarczych, według poleceń naczelnika parowozowni głównej;
5) rejestracja pracy wagonów motorowych i samochodów.

§ 12.

Sekcja urządzeń mechanicznych.

1. Do zakresu działania sekcji urządzeń mechanicznych należy:

1) rewizja i naprawa inwentarza i urządzeń mechanicznych, znajdujących się na terenie parowozowni głównej oraz na zawiadywanych przez nią posterunkach liniowych, i wyznaczonych odcinkach trakcyjnych, a mianowicie: obrotnic, dźwigów, urządzeń stacyj wodnych, żurawi, sprężalni gazu i powietrza, rurociągów parowych, gazowych i powietrznych, urządzeń ogrzewczych, świetlnych i wentylacyjnych, sprzętu pożarniczgo i t.p.
2) utrzymywanie w należytym stanie i rewizja wewnętrznego urządzenia pogotowi ratunkowych i mechanicznych oraz dbanie o należyty stan wagonów tych pogotowi,
3) rewizja i naprawa wag wagonowych na stacjach leżących na wyznaczonych odcinkach trakcyjnych,
4) utrzymanie w należytym stanie łaźni, pralni i t.p. urządzeń pomocniczych.

§ 13.

Składnica trakcyjna.

1. Składnicę trakcyjną w parowozowni głównej I i II klasy prowadzi kierownik składnicy trakcyjnej, podległy bezpośrednio naczelnikowi parowozowni głównej, w parowozowni zaś głównej III klasy pracownik wyznaczony przez naczelnika oddziału mechanicznego podległy bezpośrednio zawiadowcy parowozowni.

2. Do zakresu działania składnicy trakcyjnej należy:

1) pobieranie z magazynów zasobów i utrzymywanie zapasów materiałów i inwentarza części wymiennych taboru i przetworów ropnych w ilościach niezbędnych dla ciągłości pracy lub w ilości określonej w osobnych przepisach;
2) wydawanie na miejscu lub wysyłanie do innych miejsc pracy materiałów, inwentarza, części taboru i przetworów ropnych, według zarządzeń;
3) prowadzenie rachunku ilościowego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

3. Działalność składnicy trakcyjnej powinna być tak uregulowana, aby materiały i części wymienne taboru zapotrzebowane po zamknięciu składnicy, mogły być wydawane na każde żądanie.

Sposób wydawania materiałów i części taboru reguluje naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej w zależności od warunków miejscowych we własnym zakresie działania.

§ 14.

Składnica opału.

1. Składnicę opału w parowozowni głównej I klasy prowadzi kierownik składnicy opału podbezpośrednio naczelnikowi parowozowni głównej.

2. W parowozowni głównej II klasy składnicę opału prowadzi, w zależności od warunków miejscowych, o czym decyduje dyrektor kolei państwowych, albo kierownik składnicy opału albo pracownik wyznaczony bezpośrednio przez naczelnika oddziału mechanicznego, podległy bezpośrednio kierownikowi składnicy trakcyjnej.

3. W parowozowniach głównych III klasy składnica opału wchodzi w skład składnicy trakcyjnej.

4. Zadaniem składnicy opału jest:

1) przyjmowanie i rozładowywanie na składzie opału przesyłek węgla i drzewa;
2) rozmieszczanie i magazynowanie węgla na terenie składu opału zgodnie z obowiązującymi przepisami;
3) wydawanie paliwa na parowozy oraz dla stacyj wodnych i innych potrzeb technicznych i gospodarczych, ja krównież wydawanie węgla deputatowego pracownikom kolejowym;
4) prowadzenie rachunku ilościowego węgla oraz wszelkich ksiąg przewidzianych właściwymi przepisami.

§ 15.

Warsztaty pomocnicze.

1. Warsztatami pomocniczymi kieruje wyznaczony przez naczelnika oddziału mechanicznego pomocnik naczelnika parowozowni głównej.

2. Warsztaty pomocnicze obejmują pewną ilość grup robót, którymi kierują wyznaczeni kierownicy robót.

3. Zakres działania kierownika robót w warsztatach pomocniczych jest taki sam, jak kierownika robót w warsztatach głównych.

4. W skład każdej grupy robót wchodzi potrzebna ilość rzemieślników i robotników, którzy są podzieleni na drużyny prowadzone przez przodowników, zajętych przy robotach na równi z rzemieślnikami.

5. Zadaniem warsztatów pomocniczych jest:

1) naprawa średnia i „wypadkowa" parowozów;
2) rewizja okresowa wagonów osobowych i towarowych;
3) naprawa bieżąca wagonów osobowych i towarowych;
4) naprawa bieżąca parowozów, jeżeli ze względu na jej zakres nie może być wykonana przez sekcję trakcyjną;
5) wykonanie innych robót wchodzących w zakres pracy warsztatowej;
6) nadzór nad parowozami i wagonami skreślonymi z inwentarza;
7) udział w usuwaniu skutków katastrof kolejowych;
8) wykonywanie czynności, wymienionych w § 12 a należących do zakresu działania sekcji i urządzeń mechanicznych;

§ 16.

Parowozownia pomocnicza.

1. Na czele parowozowni pomocniczej stoi wyznaczony przez naczelnika oddziału mechanicznego dyspozytor parowozowni, podległy bezpośrednio naczelnikowi (zawiadowcy) parowozowni głównej;

2. Parowozownia pomocnicza nie jest oddzielną jednostką służbową, lecz ma pod względem fachowym zakres czynności podobny, choć znacznie mniejszy, niż parowozownia główna. W szczególności zadaniem parowozowni pomocniczej jest:

1) przygotowanie i dostarczenie dla miejscowego ruchu parowozów i składów pociągów pasażerskich;
2) rejestracja pracy przydzielonych parowozów i wagonów osobowych;
3) wykonywanie drobnych napraw parowozów i wagonów;
4) utrzymywanie w należytym stanie i obsługa miejscowych składów opału i urządzeń trakcyjnych;
5) wykonywanie innych robót na polecenie naczelnika parowozowni głównej;
6) prowadzenie rachunku ilościowego materiałów zasobów, według obowiązujących przepisów;

3. O utworzeniu parowozowni pomocniczej decyduje dyrektor Departamentu Mechanicznego Ministerstwa Komunikacji na wniosek dyrektora kolei państwowych.

§ 17.

Stacja trakcyjna.

1. Stacja trakcyjna jest posterunkiem liniowym parowozowni głównej, pozostającym pod nadzorem administracyjnym zawiadowcy miejscowej stacji ruchomej kolei państwowych.

2. Zadaniem stacji trakcyjnej jest:

1) przygotowanie i dostarczanie dla miejscowego ruchu parowozów i składów pociągów pasażersikch;
2) utrzymywanie niezbednego dla miejscowych potrzeb zapasu paliwa i innych materiałów;
3) wykonywanie innych robót z zakresu służby mechanicznej na polecenie naczelnika parowozowni głównej.

3. Tworzenie stacyj trakcyjnych i znoszenie istniejących, należy do kompetencji dyrektora kolei państwowych.

§ 18.

Stacja wodna.

1. Zadaniem stacji wodnej jest dostarczanie wody dla potrzeb eksploatacyjnych kolei.

2. Do obsługi stacyj wodnych naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej wyznacza potrzebną ilość maszynistów maszyn stałych i odpowiednich pracowników.

3. Szczegółowy zakres czynności i odpowiedzialność służbową maszynisty stacji wodnej normuje „Instrukcja dla maszynisty stacji wodnej" (M. 3).

4. W szczególnych przypadkach naczelnik (zawiadowca) parowozowni głównej może czasowo, a naczelnik oddziału mechanicznego na stałe, przekazać maszynistom stacyj wodnych do wykonywania inne czynności nieujęte w instrukcji dla nich.

§ 19.

Posterunek rewizji wagonów.

1. Zadaniem posterunku rewizji wagonów jest:

1) oględziny wagonów w pociągach w myśl „Instrukcji dla starszych rewidentów wagonów i rewidentów wagonów" (M 28), oraz w myśl przepisów o obsłudze pociągów towarowych, prowadzonych na hamulcach zespolonych (M56);

2) dokonywanie napraw bieżących wagonów bez wycofywania ich z ruchu;

3) smarowanie maźnic wagonów;

4) skierowywanie wagonów uszkodzonych lub wymagających napraw okresowych do właściwych naprawni;

2. Posterunkiem rewizji wagonów kieruje starszy rewident wagonów, któremu przydzielani są do pracy rewidenci wagonów, i smarownicy oraz odpowiednia ilość rzemieślników dla wykonywania napraw wagonów bez wycofywania ich z ruchu.

Tam, gdzie nie ma ustanowionego stanowiska starszego rewidenta wagonów posterunkiem rewizji waognów kieruje jeden z rewidentów, wyznaczony przez naczelnika parowozowni głównej.

66

Okólnik Ministerstwa Komunikacji z dnia 22 marca 1947 r. w sprawie zmiany wykazu rzeczoznawców acetylenowych spośród pracowników P. K. P.

Okólnik Ministerstwa Komunikacji z dnia 2 kwietnia 1946 r. w sprawie wykazu rzeczoznawców acetylenowych spośród pracowników P. K. P. (Dz. Urz. M. K. Nr 5, poz. 72) uzupełnia się przez dodanie następujących pracowników:

1) inż. Blenau Jana, kierownika działu, jako rzeczoznawcy acetylenowego,

2) Palczewskiego Stanisława, technika jako zastępcy rzeczoznawcy acetylenowego, obu na obszar D. O. K. P. w Lublinie.

Ponadto zamiast wyznaczonych w wymienionym na wstępie okólniku wyznacza się na obszar D. O. K. P. w Katowicach:

1) Żyłkę Piotra, referendarza jako rzeczoznawcę acetylenowego,

2) Rurańskiego Pawła, referendarza jako zastępcę rzeczoznawcy.

Nr VI-497-18/47.

67

Okólnik Ministerstwa Komunikacji z dnia 21 marca 1947 r. w sprawie objaśnienia postanowień okólnika Ministerstwa Komunikacji z dnia 1 października 1946 r. o czynszu dzierżawnym za wynajem parowozu.

Wymienione w okólniku Ministerstwa Komunikacji z dnia 1 października 1946 r. o czynszu dzierżawnym za wynajem parowozów (Dz. Urz. M. K. Nr 13, poz. 192) stawki czynszu dzierżawnego za wynajem parowozów należy stosować również przy wynajmie parowozów kolejom prywatnym, przy czym w przypadkach zasługujących na uwzględnienie D. O. K. P. może każdorazowo wystąpić do Ministerstwa Komunikacji z uzasadnionym wnioskiem o zmniejszenie ustanowionej ogólnej stawki czynszu dzierżawnego.

Nr VI-231-1/47.

DZIAŁ ZASOBÓW KOLEJOWYCH.

68

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 14 kwietnia 1947 r. o organizacji zakładów graficznych P. K. P.

Na podstawie art. 17 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (Dz. U. R. P. z 1930 r. Nr 89, poz. 705) zarządzam:

§ 1.

1. Wytwórnie biletów kolejowych, drukarnie, litografie, chemigrafie, wyświetlarnie, introligatornie itp. urządzenia P. K. P. zwane łącznie w dalszym ciągu „zakładami graficznymi" stanowią przedsiębiorstwo pomocnicze w przedsiębiorstwie „Polskie Koleje Państwowe".

2. Zakłady graficzne podlegają bezpośrednio właściwym terytorialnie dyrekcjom okręgowym kolei państwowych, z zastrzeżeniami o których mowa w § 3 i w § 5 ust. 2.

3. Zależnie od zakresu pracy zakłady graficzne P. K. P. dzielą się na 3 klasy: I, II i III.

4. Ilość, siedziby i podział zakładów graficznych P. K. P. na klasy określi osobne zarządzenie Ministra Komunikacji.

5. Zakłady graficzne P. K. P. wchodzą w zakres służby zasobów kolei państwowych.

§ 2.

Zadaniem zakładów graficznych P. K. P. jest zaspakajane w zakresie specjalności poszczególnych zakładów potrzeb przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe" i Ministerstwa Komunikacji a za zgodą Ministerstwa Komunikacji także potrzeb innych dzia-

łów resortu Komunikacji. Wyjątkowo za zgodą Ministra Komunikacji, mogą zakłady graficzne przyjmować zamówienia na roboty w swoim zakresie również od innych władz państwowych oraz instytucji publicznych i osób prywatnych.

§ 3.

1. Naczelny nadzór nad działalnością zakładów graficznych P.K.P. sprawują Departament Zasobów Kolejowych i w swoim zakresie ment działania właściwe departamenty i biura M.K. przy pomocy Komisji Graficznej powołanej przez Ministra Komunikacji spośród pracowników Departamentów: Zasobów Kolejowych Finansowego i Handlowo-Taryfowego. Przewodniczącym Komisji Graficznej jest jowych.

2. We wszystkich sprawach wchodzących w jej zakres działania Komisja decyduje większością głosów.

3. Do zakresu działania Komisji Graficznej należy (ą):

1) ustalanie okresowych planów pracy wszystkich zakładów graficznych, z zastrzeżeniem pierwszeństwa druku Dzienników Taryf i Zarządzeń Komunikacyjnych, Dzienników Urzędowych Ministerstwa Komunikacji, Instrukcji Handlowo-Taryfowych i Dzienników Zarządzeń D.O.K.P.;
2) sprawy przydziału i zakupu maszyn i urządzeń graficznych w zakładach graficznych, dysponowanie maszynami i urządzeniami graficznymi oraz materiałami drukarskimi dla poszczególnych zakładów graficznych jako też sprawy sprzedaży maszyn i urządzeń graficznych w zakładach graficznych;
3) ustalanie zasad kalkulacji kosztów własnych zakładów graficznych;
4) udzielanie szczegółowych wytycznych i instrukcji w sprawach fachowych dotyczących zakresu działania zakładów graficznych P.K.P.;
5) opiniowanie planów finansowo-gospodarczego i inwestycyjnego zakładów graficznych, przed zamieszczeniem ich w planie finansowo - gospodarczym przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe";
6) opiniowanie bilansu i rachunku zysków i strat oraz miesięczynych sprawozdań rachunkowych zakładów graficznych;
7) opracowywanie wniosków o ustalanie ilości siedzib i podziału zakładów graficznych na klasy;
8) wnioski w sprawie normowania personelu stałego poszczególnych zakładów graficznych;
9) opiniowanie wniosków o mianowanie i zwalnianie naczelników zakładów graficznych;
10) projektowanie norm wynagrodzenia pracowników zakładów graficznych P.K.P.
11) wnioski w sprawie ustalania norm wynagrodzenia dla Członków Komisji Graficznej i inych osób zatrudnionych spośród pracowników P.K.P. i M.K. za prace dodatkowe w zakładach graficznych oraz opracowywanie wniosków o premie za wykonany plan pracy.
12) projektowanie planu dyspozycji rozdziału kredytami na indywidualne nagrody pieniężne i zapomogi dla pracowników zakładów graficznych;
13) badanie sprawozdań okresowych z wykonania pracy przez zakłady graficzne;
14) zestawienie sprawozdań rocznych i bilansów z działalności zakładów graficznych;
15) kontrola prac wykonywanych przez dla zakładów graficznych;
16) aprobata wstępna regulaminów pracy dla zakładów graficznych;

2. Dyrektor Departamentu Zasobów może przekazać swoje uprawnienia w sprawach zakładów graficznych częściowo lub w całości przewodniczącemu Komisji Graficznej;

§ 4.

1. Na czele zakładów graficznych I kl. stoi naczelnik, mianowany i zwalniany przez Ministra Komunikacji, na czele zaś zakładów graficznych II i III kl. — zawiadowca, mianowany i zwalniany przez dyrektora kolei państwowych.

2. Naczelnik (zawiadowca) zakładów graficznych:

1) podlega bezpośrednio naczelnikowi służby zasobów D.O.K.P.;
2) jest zwierzchnikiem pracowników zakładów graficznych;
3) jest odpowiedzialny za należyte i terminowe wykonanie prac powierzonych zakładom graficznym oraz za stan techniczny maszyn i innych urządzeń zakładów graficznych;
4) czuwa nad zdrowotnością pomieszczeń oraz higieną i bezpieczeństwem pracy w zakładach graficznych;
5) czuwa nad zabezpieczeniem zakładów graficznych od pożarów i nad przestrzeganiem odnośnych przepisów;

6) decyduje we wszystkich sprawach, wchodzących w zakres działania zakładów graficznych, z wyjątkiem spraw zastrzeżonych władzom wyższym.
7) posiada w sprawach ogólno-administracyjnych, personalnych, finansowo-rachunkowych i gospodarczych kompetencje naczelnika głównego magazynu zasobów;
8) w zakresie działania zakładów graficznych porozumiewa się bezpośrednio z jednostkami służbowymi podległymi D.O.K.P. oraz z władzami państwowymi i samorządowymi I-ej instancji z wyższymi zaś organami za pośrednictwem przełożonej D.O.K.P.

3. Na czas nieobecności na służbie naczelnika (zawiadowcy) zakładów graficznych naczelnik służby zasobów D.O.K.P. wyznacza odpowiedniego zastępcę spośród pracowników zakładów graficznych. W czasie sprawowania zastępstwa na zastępującego przechodzą wszelkie uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność służbowa naczelnika (zawiadowcy) zakładów graficznych.

§ 5.

1. W skład zakładów graficznych mogą wchodzić:
1) biuro;
2) zecernia;
3) dział maszyn płaskich;
4) dział maszyn rotacyjnych;
5) dział biletów kolejowych;
6) odlewnia (sterootypia);
7) litografia;
8) chemigrafia;
9) warsztat podręczny elektro-mechaniczny;
10) magazyn podręczny;
11) introligatornia i t.p.

2. O utworzeniu w danych zakładach graficznych wszystkich wyżej wymienionych komórek organizacyjnych lub tylko niektórych spośród nich, decyduje dyrektor Departamentu Zasobów w porozumieniu z dyrektorem Departamentu I i Biura Personalnego na wniosek Komisji Graficznej.

§ 6.

1. Biuro podlega bezpośrednio naczelnikowi (zawiadowcy) zakładów graficznych.

2. Na czele zecerni zatrudniającej do 10 pracowników stoi starszy zecer.

3. Na czele zecerni zatrudniającej więcej niż 10 pracowników oraz na czele litografii i chemigrafii stoją kierownicy, mianowani i zwalniani przez dyrektorów kolei państwowych.

4. Na czele działów maszyn płaskich, maszyn rotacyjnych i biletów kolejowych stoi starszy maszynista, a na czele warsztatu podręcznego starszy majster.

5. Na czele odlewni stoi starszy odlewniczy.

6. Na czele magazynu podręcznego stoi magazynier.

7. Na czele introligatorni stoi starszy introligator.

§ 7.

1. Kierownicy komórek organizacyjnych wymienionych w § 6 ust. 3:
1) są bezpośrednimi zwierzchnikami służbowymi pracowników i robotników powierzonych im komórek organizacyjnych;
2) są odpowiedzialni przed naczelnikiem (zawiadowcą) zakładów graficznych za czynności służbowe powierzonych im komórek organizacyjnych;
3) decydują samodzielnie w sprawach przekazanych ich kompetencji przez naczelnika (zawiadowcę) zakładów graficznych.

§ 8.

1. W skład zakładów graficznych wchodzi personel administracyjny i techniczny.

2. Ilość i uposażenie pracowników zakładów graficznych winny mieścić się w granicach normowania stanowisk, etatów i kredytów.

3. Pracownicy zakładów graficznych są pracownikami przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe".

4. Pracownicy zakładów graficznych otrzymują premie za wzmożoną wydajność pracy.

§ 9.

Zakłady graficzne wchodzą do planu finansowego P. K. P. czystym zyskiem.

§ 10.

Bez porozumienia z Komisją Graficzną dyrekcje okręgowe kolei państwowych nie mogą zmieniać okresowych planów pracy ustalonych przez tę Komisję (§ 3 ust. 3, pkt. 1).

§ 11.

Szczegółowy zakres czynności zakładów graficznych i tryb pracy w poszczególnych ich komórkach organizacyjnych, jako też gospodarkę zasobową i rachunkowość tych zakładów określi regulamin zatwierdzony przez dyrektora Departamentu Zasobów na wniosek Komisji Graficznej.

§ 12.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1947 r.

Nr I. 1-116-1-47.

69

Okólnik Ministra Komunikacji z dnia 8 marca 1947 r. o kompetencji naczelników służby zasobów w D. O. K. P. w sprawie bezpośrednich zakupów za zwykłym rachunkiem.

1. Niniejszym upoważniam z natychmiastową ważnością naczelników służby zasobów do dokonywania bezpośredniego zakupu materiałów za zwykłym rachunkiem, w drodze ustnej umowy, do wysokości 100.000 złotych w jednym przypadku.

2. W związku z powyższym postanowieniem należy w okólniku Ministra Komunikacji z dnia 26 czerwca 1946 r. (Dz. Urz. M. K. Nr 8, poz. 102, w ust. 2, pkt. 2) na końcu zamiast kropki umieścić średnik i następujące zdanie „prawo to służy naczelnikowi służby zasobów do wysokości 100.000 zł w jednym przypadku".

Nr I. 1-116-5-47.

DZIAŁ DRÓG KOŁOWYCH.

70

Okólnik Ministra Komunikacji z dnia 29 marca 1947 r. w sprawie ustalenia szerokości pasów drogowych w związku z przebudową ustroju rolnego.

Wzrost motoryzacji kraju i zwiększające się szybkości ruchu samochodów wymagają przystosowania dróg do zwiększenia ich przelotności i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu.

W tym celu zachodzi potrzeba poszerzenia dróg i nadania im przepisowych szerokości, wyniesienia poza rowy zadrzewienia i linii teletechnicznych, a ponadto na drogach wyższych kategorii — urządzenia poza rowami ścieżek rowerowych i ścieżek dla pieszych oraz dróg letnich — gruntowych.

Stwarza to konieczność ustalenia i wydzielenia na gruncie odpowiednio szerokich pasów drogowych.

Prowadzona obecnie akcja przebudowy ustroju rolnego (parcelacja majątków, komasacja gruntów), zwłaszcza na terenie Ziem Odzyskanych powinna być już teraz do tego celu wykorzystana.

W związku z tym — w porozumieniu z Ministerstwami Rolnictwa i Reform Rolnych, Administracji Publicznej, Ziem Odzyskanych oraz Odbudowy (Główny Urząd Planowania Przestrzennego) — zarządzam co następuje:

1. Ustala się następujące szerokości pasów drogowych dla poszczególnych kategorii dróg:

1) dla dróg I klasy (państwowych i wojewódzkich) — 34,00 m;

2) dla dróg II klasy (powiatowych) — 24,00 m;

3) dla dróg III klasy (gminnych o większym znaczeniu komunikacyjnym) do — 18,00 m;

4) dla dróg III klasy (gminnych oznaczeniu lokalnym) do — 12,00 m.

Powyższe szerokości obowiązują dla terenów równinnych, dla terenów zaś falistych, podgórskich i górskich muszą być odpowiednio zwiększone w zależności od głębokości wykopów lub wysokości nasypów.

2. Pasy drogowe wydzielone w projektach przebudowy ustroju rolnego powinny być oznaczone na gruncie w sposób trwały. Będą one stanowiły część składową dróg po uprawomocnieniu się decyzji co do zatwierdzenia tych projektów.

3. Przy scaleniu gruntów należy zabezpieczać wydzielenie wymienionych pasów na podstawie art. 7 ust. 1) lit. d) i f) ustawy z dnia 31 lipca 1923 r., o scaleniu gruntów (Dz. U. R. P. z 1927 r. Nr 92, poz. 833). W razie gdy na obszarze scalenia nie będzie gruntów państwowych lub samorządowych, a rada uczestników scalenia nie zgodzi się na wydzielenie tych pasów z gruntów prywatnych (art. 22 przytoczonej ustawy — należy pasy te przewidzieć tylko w planach zagospodarowania przestrzennego, które będą sporządzone równolegle do projektu scalenia na podstawie art. 44 dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju. (Dz. U. R. P. Nr 16, poz. 109), a projekt scalenia tak dostosować do tych planów, aby po przeprowadzeniu przez władze drogowe wywłaszczenia omawianych pasów, struktura gospodarstw, powstałych w toku scalenia nie ucierpiała. Rozporządzenie wykonawcze do wymienionego wyżej dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. będzie w niedługim czasie wydane.

4. Grunty prywatne, przewidziane na pasy drogowe w planach przestrzennego zagospodarowania, należy w miarę potrzeby wykupywać lub wywłaszczać na podstawie art. 5 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr 6, poz. 32).

5. Części pasów drogowych czasowo wolne od urządzeń drogowych (znajdujące się poza zewnętrznym brzegiem rowu lub stopą nasypu) należy użytkować pod uprawę rolną, aby grunty nie leżały odłogiem, przy uwzględnieniu jednak konieczności dostępu do drogi publicznej przyległym gospodarstwom.

Użytkownikami wymienionych części pasów drogowych mogą być:

1) dla dróg I kl. (państwowych i wojewódzkich) — zarówno służba drogowa jak i osoby postronne;

2) dla dróg II i III kl. (powiatowych i gminnych) — posiadacze przyległych gruntów, a w razie nieskorzystania przez nich z tego prawa — służba drogowa lub osoby postronne.

Użytkowanie tych części pasów drogowych przy drogach I kl. (państwowych i wojewódzkich) przez służbę drogową winno być oparte — aż do odwołania — na zasadach podanych w okólniku Min. Rob. Publ. z dnia 8 lipca 1927 r. Nr I-Os-2090-27 (Zbiór Ustaw i Rozporządzeń wydany przez prof. Nestorowicza Tom III, str. 92), tj., w formie premii do 2 ha na jednego dróżnika.

Ponadto użytkowanie tych części pasów drogowych przy drogach I kl. (państwowych i wojewódzkich) przez służbę drogową w ilościach większych od 2 ha winno być oparte na przetargu publicznym, pisemnej umowie i opłacaniu czynszu dzierżawnego (Okólnik Min. Rob. Publ. z dnia 21 września 1927 r. Nr I-Os. 3255-27 — Nestorowicz Tom III, str. 100), przy czym służba drogowa ma pierwszeństwo przed osobami postronnymi.

Zasady użytkowania części pasów drogo wych wolnych czasowo przy drogach II i III kl. (powiatowych i gminnych) ustali odrębne zarządzenie Ministra Komunikacji oraz Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.

Przy oddawaniu w użytkowanie omawianych części pasów drogowych należy każdorazowo zastrzec, że w razie konieczności ich użycia do celów drogowych, winny one być udostępnione niezwłocznie przez użytkownika, który otrzyma za zniszczone przy tym zasiewy odpowiednie odszkodowanie — na podstawie komisyjnego oszacowania strat.

6. Pasy drogowe na odcinkach odbudowanych mogą być poszerzone do norm przewidzianych w ust. 1, po uprzednim dokonaniu przez władze drogowe wykupu gruntów i wypłaceniu odszkodowań za przewidziane do zniesienia budynki.

7. Przy drogach I klasy (państwowych i wojewódzkich) pasy gruntu o szerokości po 30 mtr. w każdą stronę od osi drogi winny być wolne od zabudowy.

Zarządzenie niniejsze nie narusza postanowień zarządzenia i instrukcji Ministerstwa Odbudowy oraz Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 7 maja 1945 r. powołanych w okólniku Ministerstwa Komunikacji z dnia 12 czerwca 1945 r. o sprawach drogowych przy odbudowie osiedli wiejskich (Dz. Urz. M. K. Nr 9, poz. 78).

Ponieważ przebudowa ustroju rolnego jest w toku proszę Ob. Wojewodów sprawę powyższą traktować jako b. pilną.

Nr IX-D-2-j-11-47.

Część C

PRZEDRUKI.

71

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych,

(przedruk dosłowny z Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 3233), bez zaktualizowania.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. Wszelkie postanowienia umów indywidualnych, regulujące stosunek pracy mniej korzystnie dla pracowników umysłowych, aniżeli to czyni rozporządzenie niniejsze, są nieważne, a w miejsce ich obowiązują właściwe postanowienia rozporządzenia niniejszego.

II. Zakres działania.

Art. 2. Za pracowników umysłowych w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się:

1) osoby spełniające czynności administracyjne i nadzorcze, jako to: zarządców i kierowników wszelkich przedsiębiorstw i zakładów, gospodarstw rolnych i leśnych lub połączonych z nimi przedsiębiorstw, inżynierów, techników, konstruktorów sztygarów, kontrolerów, oficjalistów rolnych i leśnych, majstrów, którzy kierują technicznie pracą w zakładzie pracy lub jego oddziałach i są za całość tej pracy odpowiedzialni, oraz następujące kategorje dozorców górniczych:

a) wszystkich dozorców z ukończeniem średnim wykształceniem zawodowym, posiadających charakter sztygarów lub ich zastępców,

b) dozorców pól górniczych,

c) dozorców materiałów wybuchowych,

d) wszystkich tych dozorców kopalnianych, których czynności przekraczają miarę zwykłego dozoru i polegają na wykonywaniu kontroli i nadzoru nad podwładnymi im robotnikami z prawem rozporządzania tymi robotnikami i z odpowiedzialnością za wykonywane przez nich pracę, ewentualnie, którzy wykonują prócz zwykłej czynności dodatkowe prace piśmienne.

2) osoby uprawiające sztuki wyzwolone bez względu na wartość artystyczną produkcyj (malarze, rzeźbiarze, śpiewacy, muzycy i t. p.).

3) artystyczny personel teatrów, orkiestr, wytwórni filmowych, stacyj nadawczych radiowych oraz doradców literackich i muzycznych,

4) dziennikarzy,

5) personel lekarski, dentystyczny, weterynaryjny oraz wykwalifikowany pomocniczy personel lekarski, dentystyczny i weterynaryjny,

6) osoby spełniające czynności biurowe i kancelaryjne oraz czynności rachunkowe, rysunkowe i kalkulacyjne,

7) telefonistów i telegrafistów,

8) farmaceutów, drogistów, kasjerów, dysponentów, sprzedawców, podróżujących, akwizytorów,

9) sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich, o ile ukończyli 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej państwowej lub prywatnej z prawami szkół państwowych, albo szkołę średnią zawodową, albo o ile ukończyli zawodową dokształcającą i odbyli praktykę, której warunki określi w tym celu rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Warunki zaliczenia do pracowników umysłowych w rozumieniu rozporządzenia niniejszego tych sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich, którzy w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pełnili te obowiązki, a nie posiadają określonego wyżej wykształcenia, oraz sprzedawców i ekspedientów, którzy są lub będą zatrudnieni w powiatach i miastach wydzielonych z powiatów, gdzie nie istnieją lub istnieją w niedostatecznej liczbie szkoły dokształcające, określi rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu oraz Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Za pracowników umysłowych w rozumieniu rozporządzenia niniejszego będą uważani ci sprzedawcy i ekspedienci sklepowi i księgarscy, którzy do dnia 31 grudnia 1928 r. lub do chwili wejścia w życie wyżej wspomnianego rozporządzenia wykonawczego, o ile to wcześniej nastąpi, korzystali ze świadczeń i uprawnień, przysługujących na mocy przepisów ustawowych pracownikom umysłowym.

Art. 3. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu względnie z innymi zainteresowanymi ministrami może po zasięgnięciu opinii organizacyj pracodawców i pracowników rozciągnąć w drodze rozporządzenia działanie niniejszych przepisów na inne kategorie pracowników, nie wyszczególnionych w art. 2 rozporządzenia niniejszego, a których czynności uzasadniają zaliczenie ich do pracowników umysłowych.

Art. 4. Rozporządzenie niniejsze nie dotyczy:

1) uczniów i praktykantów,

2) osób, zatrudnionych na statkach morskich,

3) osób, zatrudnionych w urzędach i instytucjach państwowych lub samorządowych, których stosunek pracy jest unormowany specjalnymi przepisami ustawowymi lub rozporządzeniami, wydanymi w wykonaniu ustaw.

III. Zawarcie umowy o pracę.

Art. 5. Umowę o pracę zawiera się:

1) na okres próbny,

2) na okres wykonania określonej roboty,

3) na czas określony,

4) na czas nieokreślony.

Art. 6. Pracownik umysłowy ma prawo żądać od pracodawcy pisemnego potwierdzenia zawartej umowy o pracę, zawierającego wyszczególnienie istotnych warunków umowy.

Art. 7. Okres próbny nie może przekraczać trzech miesięcy, licząc od chwili przystąpienia do pracy. Okres ten wlicza się do czasu, przeprzepracowanego w zakładzie pracy.

IV. Prawa i obowiązki stron.

1. W ogólności.

Art. 8. O ile nie umówiono się wyraźnie o rodzaj i zakres obowiązków lub o wynagrodzenie, należy w tym względzie stosować zawartą dla danego obszaru umowę zbiorą lub też zwyczaj miescowy, przyjęty w danej gałęzi pracy. W braku takiego zwyczaju żądać można takich usług i takiego wynagrodzenia, jakie w danych okolicznościach przedstawiają się jako odpowienie.

2 Zakaz konkurencji.

Art. 9. Pracownikom nie wolno bez zezwolenia pracodawcy prowadzić własnego przedsiębiorstwa. Nie wolno im również bez zezwolenia pracodawcy dokonywać tranzakcyj, czy na własny, czy na cudzy rachunek wchodzących w zakres tego przedsiębiorstwa, w którym pracownik jest zatrudniony.

Art. 10. Umowa, która ogranicza pracownika w jego zarobkowaniu na pewien czas po rozwiązaniu stosunku pracy (klauzula konkurencyjna), może być zawarta ważnie tylko z pracownikiem pełnoletnim. Do ważności jej wymaga się nadto, aby zawarta została na piśmie i aby pracodawca zobowiązał się w niej do wypłacenia pracownikowi przez czas trwania ograniczenia tytułem odszkodowania conajmniej połowy wynagrodzenia, pobieranego przeciętnie w ostatnich trzech latach, a jeżeli stosunek pracy trwał krócej, — połowy wynagrodzenia, pobieranego przeciętnie w ciągu całego okresu trwania stosunku pracy.

Umowa powyższa obowiązuje tylko co do zarobkowania w tej gałęzi pracy, w której pracownik był zatrudniony i co najwyżej na przeciąg jednego roku.

Umowa powyższa traci moc prawną, jeżeli stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 31 z winy pracodawcy, lub jeżeli ostatnie wynagrodzenie pieniężne pracownika nie przekraczało sumy sześciu tysięcy złotych w stosunku rocznym.

Art. 11. Odszkodowanie wymienione w ust. 1 art. 10, winno być wypłacane najpóźniej w końcu każdego miesiąca kalendarzowego.

W razie wydalenia pracownika na podstawie art. 32 z jego winy, tenże traci prawo do odszkodowania, przewidzianego w art .10.

3. Wynagrodzenie.

Art. 12. Jeżeli według umowy lub zwyczaju pracownikowi należy się oprócz stałego wynagrodzenia gratyfikacja (świąteczne, bilansowe i t. p.) a wynagrodzenie przypada mu tylko za pewną część roku, w takim razie należy mu się również stosunkowa część gratyfikacji.

Jeżeli wynagrodzenie składa się w całości lub w części z udziału w czystym zysku (tantiema), a stosunek pracy trwał tylko przez pewną część roku, pracownikowi należy się stosunkowy udział w tantiemie.

Art. 13. Pracodawca powinien dokonywać wypłaty wynagrodzenia pieniężnego w gotówce.

Art. 14. Pracodawca obowiązany jest prowadzić wykaz płacy i przechowywać go przez okres pięcioletni. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami ustali w drodze rozporządzenia wzory wykazów płacy dla poszczególnych kategoryj zakładów pracy.

Wykazy płacy winny być okazywane na każde żądanie organom inspekcji pracy i innym osobom urzędowym, upoważnionym do tego przez obowiązujące ustawy.

Art. 15. Wypłata należącego się pracownikowi wynagrodzenia stałego odbywać się winna najpóźniej w końcu każdego miesiąca kalendarzowego.

W razie zawinionej niewypłaty w terminie, pracodawca obowiązany jest do opłacania procentów zwłoki w wysokości od 2 — 3% miesięcznie — począwszy od dnia zwłoki.

Art. 16. Pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika, którego wynagrodzenie w myśl umowy o pracę składa się częściowo lub całkowicie z udziału w zyskach lub procentów od obrotu, produkcji lub oszczędności, przedłożyć mu przy obrachunku odpis bilansu, względnie wykaz pisemny obrotu, produkcji lub oszczędności, na których podstawie oblicza się wynagrodzenie.

Doroczny obrachunek i wypłata przypadającego z tego tytułu wynagrodzenia powinna nastąpić najpóźniej w cztery miesiące po upływie roku operacyjnego, a w przedsiębiorstwach rządzących się własnymi statutami, najpóźniej w jeden miesiąc po zatwierdzeniu bilansu przez czynniki do tego powołane.

Postanowienie art. 15 dotyczące opłacania procentów zwłoki, ma tu odpowiednie zastosowanie.

Art. 17. Obrachunek i wypłata prowizji winny następować najpóźniej w końcu każdego kwartału kalendarzowego, w razie zaś gdy stosunek pracy kończy się przed upływem danego kwartału — przy wystąpieniu z pracy.

Pracodawca winien na żądanie pracownika udzielić mu wyciąg z ksiąg co do tranzakcyj, od których przypada prowizja.

Postanowienie art. 15, dotyczące opłacania procentów zwłoki, ma tu również odpowiednie zastosowanie.

Art. 18. Pracownikowi nie wolno bez zezwolenia pracodawcy przyjmować żadnego wynagrodzenia od osób trzecich z tytułu pełnionych przez niego obowiązków.

Art. 19. W razie niemożności pełnienia przez pracownika obowiązków wskutek choroby lub nieszczęśliwego wypadku, jeżeli one nie zostały wywołane rozmyślnie, wskutek powołania go do ćwiczeń wojskowych, rezerwy lub do pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego albo ławnika sądu pracy, albo też wskutek wykluczenia go od zajęć przez władzę sanitarną dla zapobieżenia rozwleczeniu choroby zaraźliwej,—pracownik zachowuje przez okres trzechmiesięczny prawo do wynagrodzenia w całości, chyba że w ciągu tych trzech miesięcy umowa o pracę ulegnie rozwiązaniu wskutek upływu czasu, wskutek ukończenia okresu wykonania określonej roboty, na który umowę zawarto lub wskutek wypowiedzenia dokonanego przed zaistnieniem jednej z przyczyn wyżej wymienionych.

Pracodawca może z wynagrodzenia strącać kwoty, jakie pracownik otrzyma ze Skarbu Państwa w czasie ćwiczeń wojskowych, pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego lub ławnika sądu pracy, albo też wykluczenie go od zajęć przez władze sanitarne. W razie choroby lub nieszczęśliwego wypadku, pracodawca może z wynagrodzenia strącać te kwoty, jakie pracownik otrzyma w gotówce z tytułu ubezpieczenia prawno publicznego.

Art. 20. Pracownik otrzymuje również prawo do wynagrodzenia w razie niemożności pełnienia obowiązków z ważnej .przyczyny przez krótki· okres czasu.

Art. 21. Z wynagrodzenia pracownika wolno potrącać tylko następujące należności:

1) bieżące i zaległe daniny i opłaty publiczne w granicach ustawowego upoważnienia pracodawcy do ich potrącania,

2) sumy egzekwowane na mocy tytułów konawczych lub egzekucyjnych.

3) zaliczki pieniężne, udzielone pracownikowi na poczt wynagrodzenia,

4) kary umowne nałożone przez pracodawcę na pracownika z powodu jego uchybienia warunkom umowy o pracę.

Potrąceń, wymienionych pod pp. 1 i 2 poprzedniego ustępu, wolno dokonywać przy każdorazowej wypłacie, a w szczególności: potrąceń, wymienionych pod p. 1 całkowicie i przed potrąceniami pod p. 2,—ostatnich zaś w granicach, ustanowionych przepisami ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr 21, poz, 164),

Potrąceń zaliczek pieniężnych wolno dokonywać bez względu na potrącenia, wymienione w ust. 1 pod pp. 1 i 2 z tem atoli ograniczeniem, że potrącenia pod pp. 1, 2 i 3 nie mogą łącznie przewyższać połowy wynagrodzenia przypadającego do wypłaty.

Potrącenia kar, wymienionych pod p. 4, wolno dokonywać przy wypłacie bez względu na potrącenia, wymienione w ust. 1 pod pp. 1, 2 i 3 z tym ograniczeniem, że potrącenie to nie może przekraczać 10% wynagrodzenia pieniężnego, przypadającego do wypłaty po dokonaniu potrąceń pod pp. 1, 2 i 3.

Art. 22. Zastaw na prawie do wynagrodzenia nie może go obciążać w wiekszej mierze, aniżeli dopuszczalne jest potrącenie dla należności, wymienionych w p. 2 ust. 1, art. 21. Prawo pracownika do wynagrodzenia nie może być odstąpione osobie innej.

Art. 23. W razie ogłoszenia upadłości pracodawcy, wszelkie należności pracowników, oparte na przepisach rozporządzenia niniejszego, korzystają na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego oraz m. st. Warszawy z pierwszeństwa zaspokojenia w rozmiarze przysługującym należnościom z tytułu zasług, (art. 9, p. 4 prawa o przywilejach i hipotekach z roku 1825), a na pozostałym obszarze Państwa z pierwszeństwa według obowiązujących tam przepisów o zaspokojeniu należności służbowych w upadłości (§ 51 p. 2 austr. ord. upadł. oraz § 61 p. 1 niem. ord. upadł.).

4. Świadectwa.

Art. 24. Pracodawca winien na żądanie pracownika zwrócić mu natychmiast wszystkie świadectwa, znajdujące się u pracodawcy w przechowaniu.

Pracodawca obowiązany jest na żądanie pracownika wydać mu niezwłocznie, a w każdym razie nie później niż w ciągu miesiąca od daty żądania, świadectwo co do czasu trwania pracy i rodzaju zatrudnienia pracownika.

Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków ani uwag mogących utrudnić pracownikowi uzyskanie nowego stanowiska.

V. Rozwiązanie umowy o pracę.

Art. 25. Umowa o pracę rozwiązuje się:

1) w okresie próbnym pierwszego lub szesnastego dnia miesiąca kalendarzowego po uprzednim dwutygodniowym wypowiedzeniu,

2) po ukończeniu roboty, dla której wykonania umowa była zawarta,

3) po upływie czasu, na który była zawarta,

4) po upływie trzech miesięcy od wypowiedzenia umowy przez jedną ze stron, jeżeli umowę tę zawarto na czas nieokreślony.

Okres wypowiedzenia wynosić ma całkowite trzy miesiące kalendarzowe i kończyć się musi zawsze ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego. Wypowiedzenie nastąpić winno najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego okres wypowiedzenia,

5) w razie wcielenia pracownika, jako poborowego do służby czynnej w wojsku stałym,

6) na mocy wzajemnego porozumienia stron,

7) w razie śmierci pracownika.

Art. 26. W razie przedłużenia umowy bez oznaczenia czasu trwania, stosunek pracy rozwiązuje się w myśl p. 4art. 25.

Art. 27. Umowa o pracę zawarta w gospodarstwie rolnym lub leśnym, albo związanym z nimi przedsiębiorstwie przynajmniej na okres roczny, przedłuża się na rok następny, jeżeli na trzy miesiące przed jej upływem nie nastąpi wypowiedzenie.

Art. 28. Pracodawca, który w okresie wypowiedzenia umowy o pracę pracownikowi umysłowemu cofnął to wypowiedzenie, może:

1) wypowiedzieć ponownie umowę o pracę dopiero po upływie tego okresu wypowiedzenia,

2) rozwiązać natychmiast stosunek pracy przed upływem okresu cofniętego wypowiedzenia,lecz z warunkiem niezwłocznej wypłaty wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, przewidziany w art. 25 rozporządzenia niniejszego. Po upływie okresu wypowiedzenia umowy na czas nieokreślony, zawarcie z tym że pracownikom trzech bezpośrednio po sobie następujących umów o pracę na czas określony, z których żadna nie przekracza terminu 3 miesięcy, równoznaczne jest z zawarciem umowy na czas nieokreślony.

Art. 29. Wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę nie może nastąpić podczas urlopu, choroby pracownika lub wykluczenia go od zajęć przez władzę sanitarną, o ile choroba lub wykluczenie go od zajęć nie trwa dłużej niż trzy miesiące, oraz podczes odbywania ćwiczeń wojskowych i pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego lub ławnika sądu pracy.

Jeżeli pracownik zachoruje, zostanie wykluczony od zajęć, powołany do ćwiczeń wojskowych lub do pełnienia obowiązków sędziego przysięgłego albo też ławnika sądu pracy, powinien zawiadomić o tym pracodawcę niezwłocznie pod rygorem utracenia uprawnień z ust. 1 artykułu niniejszego wynikających.

Art. 30. Po wypowiedzeniu umowy o pracę przez jedną ze stron, pracownik powinien otrzymać na swoje żądanie stosowny czas w godzinach pracy w celu szukania nowej posady co najmniej w ilości trzech dni robiczych miesięcznie, a w gospodarstwach rolnych i leśnych oraz związanych z nimi przedsiębiorstwach—w ilości sześciu dni za cały okres wypowiedzenia. Ustalenie czasu wolnego na szukanie nowej posady nastąpi w drodze porozumienia pracownika z pracodawcą.

W razie niedojścia do porozumienia decyduje obwodowy inspektor pracy, a do czasu tej decyzji pracownik ma prawo korzystać z połowy czasu przysługującego mu z mocy artykułu niniejszego w terminie, pozostawionym jego uznaniu, ale za uprzednim zawiadomiemieniem pracodawcy przynajmnej na dwa dni naprzód.

W stosunku do pracowników linii komunikacyjno-powietrznych, wodnych, kolei żelaznych, do pracowników zakładów dobra publicznego i przesiębiorstw użyteczności publicznej, jak wodociągi, gazownie, elektrownie i tramwaje, oraz w wypadkach, w których tego rodzaju przerwanie pracy mogłoby spowodować całkowite zatrzymanie biegu przedsiębiorstwa, przepisy ust. 2 artykułu niniejszego, dotyczące poszukiwania pracy przed decyzją obwodowego inspektora pracy, nie mają zastosowania.

Art. 31. Pracownikowi umysłowemu służy prawo niezwłoczengo rozwiązania umowy o pracę z ważnych przyczyn a w szczególności:

a) w razie śmierci lub wzięcia z poboru do wojska członka jego rodziny, jeżeli skutkiem tego na pracownika przechodzi obowiązek prawny utrzymania tej rodziny,

b) w razie stwierdzonego przez lekarza państwowego, samorządowego, kasy chorych lub lekarza zakładu pracy, szkodliwego wpływu pracy w zakładzie pracy na zdrowie pracownika.

c) w razie obrazy lub znieważenia pracownika przez pracodawcę jak również w razie tolerowania przez pracodawcę takich czynów ze strony przełożonych pracownika.

d) w razie niezachowania przez pracodowcę istotnych warunków umowy,

e) w razie, jeżeli pracodawca lub przełożeni pracownika dopuszczają się przy prowadzeniu przedsiębiorstwa lub nakłaniają pracownik do czynów przeciwnych prawa lub dobrym obyczajom.

W wypadkach przewidzianych w p. c) i e) w wypadkach, przewidzianych w p. d), o ile pracodawcy, tudzież w innych podobnych wypadkach—rozwiązanie umowy następuje z winy pracodawcy.

Jeżeli niezwłoczne zaprzestanie pracy przez pracowników w przedsiębiorstwach, wymienionych w ustępie ostatnim art. 30, zagraża bezpieczeństwu lub prawidłowości ruchu w przedsiębiorstwie, pracownicy ci, w razie rozwiązania umowy o pracę na podstawie przepisów artykułu niniejszego, mogą być zarzymani w pracy przez pracodawcę, nie dłużej jednak niż na przeciąg trzech dni od daty powiadomienia go o rozwiązaniu umowy o pracę.

Art. 32. Pracodawcy służy prawo niezwłocznego rozwiązania umowy z ważnych przyczynczyn a w szczególności:

a) w razie, jeżeli pracownik nadużywa zaufania pracodawcy, np. przyjmuje bez jego zgody prowizje lub inne wynagrodzenia od osób trzecich, lub jeżeli dopuszcza się rozmyślnego uszkodzenia majątku przedsiębiorstwa.

b) w rązie niestawienia się pracownika do pracy wskutek neszczęśliwego wypadku lub choroby w ciągu więcej niż trzech miesięcy,

c) w razie obrazy lub znieważenia pracodawcy, jego zastępców lub przełożonych przez pracownika,

d) w razie nie zachowania przez pracownika istotnych warunków umowy o pracę,

e) w razie prowadzenia przez pracownika bez zgody pracodawcy własnego przedsiębiorstwa, lub dokonywania tranzakcyj na własny lub cudzy rachunek, wchodzących w zakres tego przedsiębiorstwa, w którym pracownik jest zatrudniony,

f) w razie zdrady przez pracownika tajemnicy technicznej lub handlowej przedsiębiorstwa ,

g) w razie jeżeli nmowa o pracę została zawarta na zasadzie fałszywego lub sfałszowanego świadectwa,

h) w razie utraty przez pracownika uprawnień koniecznych do zajmowania danego stanowiska.

W wypadkach przewidzianych w p. a), c), e), f), g), w wypadkach, przewidzianych w p. d), o ile zachodzi zła wola lub niedbalstwo ze strony pracownika, tudzież w innych podobnych wypadkach — rozwiązanie umowy następuje z winy pracownika.

Art. 33. W wypadkach siły wyższej, jak pożar, powódź i t. p. czyniących zupełnie niemożliwym zatrudnienie pracownika, pracodaw-

ca ma prawo w okresie czasu nie dłuższym, niż w przeciągu jednego miesiąca od chwili zajścia faktu siły wyższej rozwiązać umowy bezzwłocznie.

Zawiadomienie o rozwiązaniu umowy powinno być dokonane pisemne.

Art. 34. W razie ogłoszenia upadłości pracodawcy, umowa o pracę nie rozwiązuje się.

W razie zwolnienia pracownika przez zarząd masy upadłościowej z powodu zamknięcia przedsiębiorstwa pracownikowi należy się trzymiesięczne wynagrodzenie od daty zamknięcia przedsiębiorstwa. Przepis ten nie narusza dalej idących praw pracownika z mocy umowy o pracę.

Art. 35. Jeżeli majątek lub przedsiębiorstwo przejdzie w czasie trwania stosunku pracy w posiadanie innej osoby, stosunek pracy trwa nadal bez zmiany. Pracownik może jednak w ciągu miesiąca od daty zmiany posiadacza rozwiązać umowę o pracę z zachowaniem trzech miesięcznego terminu wypowiedzenia, chociażby umowa była zawarta na czas określony.

Art. 36. W wypadkach obrazy prawo do rozwiązania umowy gaśnie po upływie dwóch tygodni do chwili obrazy, względnie od chwili, kiedy obraza doszła do wiadomości strony, uważającej się za obrażoną.

W wypadkach rozwiązania umowy z ważnej przyczyny, lub z winy strony przeciwnej, prawo rozwiązania umowy gaśnie z upływem miesiąca od chwili, kiedy strona pragnąca umowę rowiązać uzyskała wiadomość o istnieniu ważnej przyczyny lub winy.

Art. 37. Pracodawca ma prawo niezwłocznie rozwiązać umowę w wypadku niestwienia się pracownika w terminie rozpoczęcia stosunku pracy, o ile w umowie terminowe rozpoczęcie tego stosunku zostało wyraźnie jako warunek zastrzeżone.

W razie niezastrzeżenia w umowie powyższego warunku pracownik może tylko z ważnych powodów i co najwyżej przez dwa tygodnie nie stawić się do rozpoczęcia pracy.

Art. 38. W razie rozwiązania umowy z winy pracodawcy lub wydalenia pracownika bez ważnej przyczyny, pracownik ma prawo tak długo zajmować mieczkanie służbowe, jak długo przysługiwałoby mu to mieszkanie, gdyby umowa została rozwiązana prawidłowo.

Jeżeli pracownik użytkował grunta deputatowe a rozwiązanie umowy z winy pracodawcy lub wydalenie pracownika bez ważnej przyczyny nastąpiło przed zbiorami, pracownik ma prawo do odszkodowania, za zasiew, obrobienie i koszta ubezpieczenia, nie tracąc ewentualnych dalszych rozczeń o odszkodowania, jakie mu przysługują z mocy ogólnych przepisów prawa cywilnego.

Art. 39. Jeżeli umowa była zawarta na czas nieokreślony, a nastąpiło rozwiązanie jej z winy pracodawcy lub wydalenie pracownika bez ważnej przyczyny, pracownikowi należy się pełne wynagrodzenie za miesiąc, w którym rozwiązanie lub wydalenie nastąpiło i za następne trzy miesiące o ile z umowy nie wynikają dla pracownika dalej idące uprawnienia.

Jeżeli umowa była zawarta na czas określony, wówczas w wypadkach powyższych należy się pracownikowi wynagrodzenie za cały czas, aż do wygaśnięcia umowy.

Wynagrodzenie przypadające w myśl ust. 1 i 2 artykułu niniejszego jest płatne odrazu z procentem prawnym od daty uchybionego terminu, jedakowoż bez tantjemy oraz gratyfikacji, co do których płatności obowiązują postanowienia ogólne.

Art. 40. W razie rozwiązania umowy z winy pracownika lub wystąpienia jego przed czasem bez ważnej przyczyny, pracodawcy służy prawo do wynagrodzenia szkód i strat.

Art. 41. Roszczenia pracownika, co do których przepis art. 39 postanawia natychmiastową płatność, przedawniają się w terminie sześciomiesięcznym.

Art. 42. W razie rozwiązania umowy wskutek śmierci pracownika, pracodawca bez względu na ubezpieczenie emerytalne pracownika, powinien, jeżeli pracownik pracował co najmniej 10 lat w przedsiębiorstwie, wypłacić jego rodzinie, mającej ustawowe prawo do utrzymania i przez niego utrzymywanej, odprawę w wysokości ostatnio pobieranego 3 miesięcznego wynagrodzenia

Jeżeli stosunek pracy trwał co najmniej 20 lat, odprawę stanowić będzie ostatnio pobiene 6 miesięczne wynagrodzenie.

Odprawa należy się w całości tylko wówczas, jeżeli zmarły pracownik zostawił małżonka i zstępnego lub zstępnych. We wszystkich innych wypadkach odprawa wynosi połowę wyżej oznaczonej normy.

Odprawa płatna jest po upływie miesiąca licząc od dnia śmierci pracownika, w równych ratach miesięcznych.

VI. Regulamin pracy.

Art. 43. W zakładach pracy, zatrudniających pracowników, objętych rozporządzeniem niniejszym, może być wprowadzony regulamin pracy.

Art. 44. Regulamin pracy powinien zawierać:

1) oznaczenie codziennego początku i końca czasu pracy oraz przerw pracy;
2) wykaz dni wolnych od pracy;
3) termin wypłaty wynagrodzenia;
4) przepisy porządkowe.

Oprócz postanowień zawartych w ustępie poprzednim, regulamin pracy może zawierać wyciągi z przepisów prawnych, dotyczących stosunku pracy.

Dla poszczególnych oddziałów pracy lub dla poszczególnych kategoryj pracowników mogą być wydawane odrębne regulaminy.

Art. 45. Projekt nowego lub zmienionego regulaminu pracy powinien być przez pracodawcę przesłany obwodowemu inspektorowi pracy oraz podany do wiadomości tym pracownikom, do których się odnosi.

Pracownicy mogą w ciągu tygodnia od dnia podania im do wiadomości przez pracodawcę projektu regulaminu zgłosić obwodowemu inspektorowi pracy uwagi dotyczące projektu.

Obwodowy inspektor pracy może uwagi pracowników, uznane przez siebie za uzasadnione, zaproponować pracodawcy do uwzględnienia.

Art. 46. Inspektor pracy powinien w ciągu miesiąca od daty otrzymania projektu regulaminu regulamin ten zatwierdzić albo odrzucić, jeżeli on jest niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa. Regulamin którego inspektor pracy w powyższym terminie nie odrzuci, uważany będzie za zatwierdzony.

Art. 47. Regulamin pracy powinien być wywieszony w lokalu zakładu pracy w miejscach widocznych dla wszystkich pracowników i utrzymywany zawsze w stanie czytelnym.

Regulamin pracy w taki sposób wywieszony posiada dla pracowników i pracodawców moc obowiązującą.

Art. 48. Pracodawca obowiązany jest podawać nowowstępującym pracownikom regulamin pracy do wiadomości.

Art. 49. W tych zakładach pracy, które nie posiadają regulaminu pracy, powinno być z wyjątkiem gospodarstw rolnych i leśnych oraz związanych z nimi przedsiębiorstw—wywieszone obwieszczenie zawierające następujące punkty:

1) oznaczenie codziennego początku i końca czasu pracy oraz przerw w pracy;

2) wykaz dni wolnych od pracy;

3) terminy wypłaty wynagrodzenia.

Pozatym obwieszczenie może zawierać wyciągi z przepisów prawnych, dotyczących stosunku pracy.

Art. 50. W razie stwierdzenia przez inspektora pracy niezgodności obwieszczenia wewnętrznego z obowiązującymi przepisami, prawa, pracodawca obowązany jest na żądanie inspektora pracy zastąpić to obwieszczenie w przeciągu trzech dni nowym, zgodnym z obowiązującymi przepisami prawa.

Art. 51. Postanowienia przepisów, zawartych w art. 43 — 50, nie mają zastosowania do urzędów państwowych i samorządowych.

VII. Przepisy karne.

Art. 52. Winni przekroczenia postanowień art. 21 ulegają karze grzywny od 50 — 1.000 zł, o ile czyn nie ulega karze surowszej w myśl postanowień innych ustaw karnych.

Na wypadek niemożności ściągnięcia grzywny należy ją zamienić na karę aresztu zastępczego jednak nie ponad dwa tygodnie.

Do orzekania powołane są sądy powiatowe (pokoju).

Art. 53. Winni naruszenia obowiązków, wynikających z postanowień art. 6, 13, 14, i 24 oraz z rozporządzeń na podstawie art. 14 wydanych ulgają karze grzywny od 10 — 500 zł.

Grzywny na wypadek nieściągalności zamienić należy na karę aresztu zastępczego na czas nie dłuższy niż tydzień.

Art. 54. Do orzekania o czynach przewidzianych w art. 53, powołani są inspektorzy pracy.

Art. 55. Kierownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych lub znajdujących się pod zarządem państwowym, winni przekroczeń, wymienionych w art. 53, podlegają karom w tymże artykule przewidzianym wyłącznie w drodze sądowej.

VIII. Przepisy końcowe.

Art. 56. Przepisy rozporządzenia niniejszego mają również zastosowanie do umów o pracę obowiązujących w chwili wejścia w życie tych przepisów.

Art. 57. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami, a w odniesieniu do postanowień karnych — w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 58. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego w cztery miesiące po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa śląskiego w cztery miesiące po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na rozporządzenia niniejsze.

Na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego do czasu wprowadzenia inspekcji pracy obowiązki inspektora pracy, wynikające z przepisów rozporządzenia niniejszego, porucza się Komisarzowi Demobilizacyjnemu.

Art. 59. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc prawną przepisy sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego.

72

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników.

(przedruk dosłowny z Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 324), bez zaktualizowania.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

I. Postanowienia ogólne.

Art. 1. Umowa o pracę robotników w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest to umowa, na mocy której robotnik zostaje przyjęty do wykonywania pracy na rzecz pracodawcy wzamian za umówione wynagrodzenie.

Art. 2. Przepisy rozporządzenia niniejszego regulują stosunki pracy pomiędzy pracodawcami a robotnikami, zatrudnionymi przez osoby fizyczne, czy też osoby prawne, bądź prawa prywatnego bądź publicznego.

Robotnikami w rozumieniu rozporządzenia niniejszego są pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę z wyjątkiem pracowników umysłowych, robotników zatrudnionych pracą w rolnictwie, leśnictwie, ogrodnictwie oraz zakładach pracy ściśle z rolnictwem związanych, a nie posiadających przeważającego charakteru przemysłowego lub handlowego, osób zatrudnionych w urzędach państwowych i komunalnych oraz w szkołach państwowych, a pełniących czynności analogiczne do czynności niższych funkcjonariuszów państwowych, pracowników domowych (służby domowej) oraz dozorców domowych.

II. Zawarcie umowy o pracę.

Art. 3. Umowę o pracę zawiera się bądź na piśmie, bądź ustnie, bądź też przez dopuszczzcenie robotnika do pracy w trybie przyjętych w danym zakładzie pracy.

Robotnik ograniczony w zdolności do działań prawnych, w razie zatrudnienia go na podstawie umowy o pracę uzyskuje zdolność do działań prawnych, które wynikają bezpośrednio z tej umowy.

Art. 4. Umowę o pracę zawiera się:

a) na okres próbny,

b) na okres wykonania określonej roboty,

c) na czas określony,

d) na czas nieokreślony.

Art. 5. Okres próbny pracy robotnika może trwać najdłużej siedem dni.

Podczas okresu próbnego umowa o pracę może być rozwiązana każdej chwili przez którąkolwiek ze stron.

Nierozwiązanie umowy o pracę przed upływem okresu próbnego jest uważane za zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony o ile nie została zawarta umowa innego rodzaju.

III. Ogólne obowiązki stron.

Art. 6. Robotnicy są obowiązani do należytego i sumiennego spełniania tych zarządzeń swych przełożonych, które dotyczą robót objętych umową o pracę i które nie są sprzeczne z prawem i dobrymi obyczajami.

Art. 7. Przy wszelkich robotach prowadzonych bądź w zakładach pracy, bądź poza terenem zakładów pracy przez osoby lub przedsiębiorstwa prywatne jak również przez Państwo, samorządy i instytucje społeczne, pracodawca obowiązany jest stosować środki, zapewniające ochronę życia i zdrowia robotników.

Jeżeli pracodawca przyjął robotnika w poczet domowników, powinien dostarczyć takich urządzeń i wydać takie zarządzenia co do jego pomieszczenia oraz co do jego pożywienia, o ile to ostatnie zostało umówione, jakie są potrzebne ze względu na zdrowie i moralność.

Art. 8. W razie oddania pewnych robót z zakresu działalności zakładu pracy w podprzedsiębiorstwo (subantrepryzę) przedsiębiorca odpowiada solidarnie z podprzedsiębiorcą (subantreprenerem) za jego zabowiązania wynikające z umowy o pracę.

W razie oddania pewnych robót z zakresu działalności zakładu pracy w podprzedsiębiorstwo (subantrepryzę) firmom zarejestrowanym, za zobowiązania wynikające z umowy o pracę oraz za przestrzeganie przepisów niniejszego rozporządzenia, odpowiada wyłącznie podprzedsiębiorca (subantreprener).

Art. 9. Pracodawca powinien w ciągu miesiąca od otwarcia danego zakładu pracy lub od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia podać do wiadomości obwodowego inspektora pracy, czy sam kieruje zakładem, czy też powierza kierownictwo zakładem innej osobie, w tym ostatnim wypadku pracodawca powinien podać nazwisko kierownika zakładu-pracy i jego ewentualnego zastępcy oraz pisemną zgodę tychże na objęcie powyższych stanowisk, a następnie w ciągu trzech dni zawiadomić obwodowego inspektora pracy o każdej zmianie na tych stanowiskach.

Pisemna zgoda nie jest wymagane od osób zajmujących stanowiska kierownika zakładu pracy lub zastępcy, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny.

IV. Rozwiązanie umowy o pracę.

Art. 10. Umowa o pracę rozwiązuje się:

a) po upływie czasu, na który była zawarta,

b) po ukończeniu roboty, która została wyraźnie oznaczona w umowie i której ukończenie strony przyjęły, jako termin ustania umowy,

c) po upływie okresu wypowiedzenia, przysługującego każdej ze stron przy umowie na czas nieokreślony,

d) wskutek śmierci robotnika,

e) z chwilą wcielenia robtnika jako poborowego, do służby czynnej w wojsku stałym

Art. 11. Umowa o pracę między robotnikiem a pracodawcą, zawarta na czas nieokreślony, może być rozwiązana lub zmieniona przez każdą ze stron przez wypowiedzenie, dokonne co najmniej na dwa tygodnie naprzód. O ile umówione dłuższe okresy wypowiedzenia, to powinny być one jednakowe dla obu stron.

Okres wypowiedzenia kończyć się musi zawsze w sobotę lub w przyjęty dzień wypłaty.

Umowę zawartą na czas nieokreślony pracodawca może rozwiązać natychmiast pod warunkiem wypłacenia robotnikowi całkowitego wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Pracodawca nie ma prawa wypowiadać umowy o pracę:

a) w ciągu czterech tygodni niezdolności robotnika do zarobkowania, spowodowanej przez nieszczęśliwy wypadek lub chorobę,

b) w czasie pomiędzy chwilą powołania robotnika na ćwiczenia wojskowe rezerwy a końcem odbycia tych ćwiczeń.

c) podczas trwania ustawowego urlopu robotnika.

Art. 12. Jeżeli wypowiedzenie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony jest stosowane trzy razy z rzędu względem tego samego robotnika bez rozwiązania stosunku pracy, pracodawca w ciągu najbliższych trzech miesięcy od dnia ostatniego wypowiedzenia nie może wypowiadać umowy, lecz jedynie rozwiązać ją pod warunkiem wypłacenia robotnikowi oprócz wynagrodzenia za czas przepracowany całkowitego wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Jeżeli pracodawca wypowiedział umowę zawartą na czas nieokreślony, a bezpośrednio po upływie okresu wypowiedzenia zawarł z tymże robotnikiem trzy bezpośrednio następujące po sobie umowy o pracę na czas określony, z których żadna nie przekraczała dwóch tygodni, natenczas równoznaczne to jest z zawarciem umowy na czas nieokreślony.

Art. 13. W wypadkach siły wyższej, jak naprzykład: zamknięcie zakładu pracy lub jego części, w której był zatrudniony robotnik, wskutek zarządzenia władzy państwowej, pożar, powódź, wybuch kotła parowego i t. p. gdy one czynią bezwzględnie niemożliwym na przeciąg więcej niż siedmiu dni wykonywanie pracy i nie są następstwem winy pracodawcy, pracodawca ma prawo rozwiązać umowę o pracę w ciągu siedmiu dni od chwili zajścia wypadku.

Art. 14. Pracodawca ma prawo niezwłocznie rozwiązać umowę o pracę w wypadku niestawienia się robotnika w terminie rozpoczęcia pracy, o ile w umowie został wyraźnie zastrzeżony warunek terminowego jej rozpoczęcia.

W razie niezastrzeżenia w umowie powyzszego warunku robotnik może tylko z ważnych powodów i co najwyżej przez tydzień nie stawić się do rozpoczęcia pracy.

Art. 15. Każda ze stron ma prawo z ważnych powodów lub winy przeciwnej strony niezwłocznie rozwiązać umowę o pracę przed upływem terminu umowy, względnie bez zachowania obowiązujących okresów wypowiedzenia.

W razie sporu o istnieniu ważnych powodów lub winy rozstrzyga sąd.

Art. 16. Za ważne powody (ust. 2 art. 14 i art. 15) są uważane wszystkie okoliczności, które ze względu na dobre obyczaje lub na zasady dobrej wiary upoważniają jedną ze stron do odstąpienia od umowy.

Nie można jednak w żadnym razie uznać za ważny do rozwiązania umowy powód niestawienia się robotnika do pracy wskutek nieszczęśliwego wypadku lub choroby przez okres czasu nie wynoszący więcej niż cztery tygodnie, albo — z innych uzasadnionych przyczyn przez okres czasu nie wynoszący więcej niż dwa tygodnie.

Art. 17. Robotnik może rozwiązać umowę o pracę z winy (art. 15) pracodawcy zwłaszcza w wypadkach następujących:

a) w razie jeżeli pracodawca, jego domownicy lub zastępcy dopuszczają się względem robotnika lub członków jego rodziny czynnych zniewag, lub ciężkich obraz,

b) w razie jeżeli pracodawca, jego domownicy lub zastępcy dopuszczają się względem robotnika lub członków jego rodziny czynów, które sprzeciwiają się prawu lub dobrym obyczajom, bądź nakłaniają ich do takich czynów,

c) w razie, gdy pracodawca nie wykonywa swych istotnych zobowiązań względem robotnika, wynikających z umowy lub przepisów niniejszego rozporządzenia.

Art. 18. Pracodawca może rozwiązać umowę z winy (art. 15) robotnika zwłaszcza w wypadkach następujących:

a) w razie, jeżeli robotnik dopuszcza się względem pracodawcy, swych przełożonych lub względem członków rodziny pracodawcy i przełożonych czynnych zniewag lub ciężkich obraz

b) w razie jeżeli robotnik mimo przestrogi nie zachowuje przepisów, niezbędnych dla zapewnienia bezpeczeństwa pracy i całości zakładu pracy,

c) w razie, jeżeli robotnik dopuścił się kradzieży, przywłaszczeniu lub rozmyślnego uszkodzenia mienia pracodawcy,

d) w razie niestawienia się robotnika do pracy dłużej niż przez trzy dni z rzędu lub ogółem więcej niż przez sześć dni w ciągu miesiąca bez przyczyny uzasadnionej,

e) w razie, gdy robotnik odmawia wykonywania swoich istotnych obowiązków, wynikających z umowy lub przepisów niniejszego rozporządzenia,

f) w razie udowodnionej zdrady przez robotnika zastrzeżonej tajemnicy zakładu pracy,

g) w razie, gdy robotnik wiedząc o fakcie fałszerstwa lub sfałszowania dokumentów, na ich podstawie uzyskał przyjęcie dopracy.

Art. 19. Prawo do rozwiązania umowy o pracę na podstawie art. art. 15, 16, 17, i 18 rozporządzenia niniejszego gaśnie po upływie siedmiu dni od chwili powzięcia przez stronę wiadomości o okolicznościach, uprawniających ją do rozwiązania umowy.

Art. 20. Rozwiązanie umowy o pracę na podstawie art. art. 15, 16, 17 i 18 niniejszego razporządzenia nie wyklucza prawa dochodzenia szkód i strat w myśl zasad prawa cywilnego.

Jeżeli umowa o pracę została rozwiązana z winy pracodawcy przed upływem jej terminu lub bez zachowania obowiązującego okresu wypowiedzenia, robotnikowi służy przy umowie na czas nieokreślony prawo wynagrodzenia za okres wypowiedzenia o ile z umowy nie wynikają dla robotnika dalej idące uprawnienia, a przy umowie zawartej na okres wykonania określonej roboty lub na czas określony — do wynagrodzenia za cały czas, aż do wygaśnięcia umowy.

Wynagrodzenie to jest płatne odrazu z procentem prawnym od dnia rozwiązania umowy, a w razie jeżeli rozwiązanie nastąpiło wskutek niewypłaty umówionego wynagrodzenia za prace od dnia uchybionego terminu wypłaty.

Skargi o takie wynagrodzenie przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia rozwiązania umowy.

Art. 21. Pracodawca obowiązany jest niezwłocznie wydać świadectwo robotnikowi na jego żądanie. Świadectwo powinno zawierać dane, dotyczące rodzaju i czasu zatrudnienia robotnika u danego pracodawcy.

Pracodawcy nie wolno umieszczać w świadectwie żadnych znaków i uwag.

V. Wynagrodzenie.

Art. 22. Pracodawca powinien wynagrodzenie pieniężne obliczać i wypłacać w gotówce; wzbroniona jest wypłata wynagrodzenia pieniężnego wekslami, skryptami dłużnymi, kuponami, znakami umówionymi, towarami lub innymi przedmiotami.

Art. 23. Robotnik, któremu wypłacono wynagrodzenie pieniężne w sposób sprzeczny z postanowieniami art. 22 ma prawo powtórnie żądać wypłaty w myśl przepisów art. 22, żądaniu temu pracodawca nie może przeciwstawić zarzutu z tytułu dokonania wypłat wbrew art. 22.

Wartości otrzymywane przez robotnika przy poprzedniej wypłacie, o ile robotnik jeszcze je posiada lub jest z tytułu tej wypłaty wzbogacony, przypadają na cele kulturalno-oświatowe, zgodnie z przepisami specjalnego rozporządzenia, które wyda Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Art.24. Pracodawca obowiązany jest prowadzić księgi płacy względnie wykazy wypłat robotniczych oraz inne księgi niezbędne dla kontroli nad stosunkiem pracy i przechowywać je przez okres pięcioletni.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami władny jest w drodze rozporządzenia ustalić rodzaje ksiąg i wykazów dla poszczególnych kategoryj zakładów pracy i wzory tych ksiąg i wykazów oraz zwalniać pewne kategorie zakładów pracy na całym obszarze Rzeczypospolitej względnie na pewnych obszarach od obowiązku prowadzenia poszczególnych ksiąg.

Art. 25. We wszystkich zakładach pracy, zatrudniających powyżej czterech robotników, każdemu robotnikowi najpóźniej w siedem dni po rozpoczęciu pracy powinna być bezpłatnie wydana przez pracodawcę książeczka obrachunkowa.

Art. 26. Książeczka obrachunkowa powinna zawierać dane, dotyczące warunków umowy o pracę oraz wyciąg z przepisów prawnych, określających prawa i obowiązki stron i z regulaminu pracy wzgl. obwieszczenia (art. 56).

Nadto do książeczki obrachunkowej są wpisywane dokonywane każdorazowo wypłaty, wynagrodzenia ze wskazanniem poszczególnych potrąceń oraz z wymienieniem ilości wymierzonych robotnikowi kar pieniężnych i powodów do ich wymierzania.

Art. 27. Minister Pracy i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia może zezwolić poszczególnym kategoriom zakładów pracy na całym obszarze Rzeczypospolitej wgzl. na pewnych obszarach, na nie wpisywanie do książkoczek danych, wymienionych w ust. 2 art. 26, jeżeli zakłady te zobowiążą się do wprowadzenia innego odpowiedniego systemu oblicza-

nia wynagrodzenia oraz wykazywania wysokości wynagrodzenia i poczynionych potrąceń przy każdorazowej wypłacie. Warunki i tryb udzielania zezwoleń ustalone zostaną w tymże rozporządzeniu.

Art. 28. Szczegółowe dane, dotyczące treści książeczek obrachunkowych i dowodów, wydawanych przez pracodawcę (art. 30) oraz trybu zatwierdzania wzorów książeczek obrachunkowych dla poszczególnych kategoryj zakładów pracy, określi rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Art. 29. Zabrania się umieszczenia w książeczkach obrachunkowych notatek lub znaków, mających na celu wyróżnianie robotnika w sposób dlań korzystny lub niekorzystny, oraz uwag o jego sprawowaniu się i uzdolnieniu fachowym.

Art. 30. Książeczkę obrachunkową robotnik przechowuje u siebie, celem zaś wpisania do niej niezbędnych danych oddaje ją za dowodem pracodawcy, który zwraca książeczkę obrachunkową robotnikowi przy wypłacie.

Art. 31. Wzamian za zgubioną lub uszkodzoną przez robotnika książeczkę obrachunkową pracodawca powinien niezwłocznie wydać nową, za co pobiera od robotnika opłatę, nieprzekraczają kosztu własnego, w każnym razie nie wyżej taksy, zatwierdzonej przez obwodowego inspektora pracy.

Art. 32. Wypłata robotnikom należnego wynagrodzenia powinna być dokonywana:

a) przy umowie zawartej na czas określony nie dłuższy niż dwa tygodnie — po upływie terminu umowy, a jeżeli umowa zawarta została na czas dłuższy niż dwa tygodnie — przynajmniej raz na dwa tygodnie.

b) przy umowie zawartej na czas nieokreślony — przynajmniej raz na dwa tygodnie.

Przy umowie zawartej na czas wykonania określonej roboty wypłata robotnikowi zaliczek na poczet wynagrodzenia powinna być dokonywana w terminach, ustalonych w umowie o pracę, jednak nie rzadziej niż co dwa tygodnie, oraz w wysokości nie niższej od dwutygodniowego zarobku, obliczonego według ustalonej w umowie dniówki lub według wartości wykonanej części pracy; ostatecznego obrachunku i wypłaty dokonywa się niezwłocznie po ukończeniu całej roboty.

Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami może zezwolić w pewnych gałęziach pracy dokonywania wypłat w wypadkach wyżej wymienionych raz na miesiąc z zastrzeżeniem wypłacania odpowiednich zaliczek w ciągu miesięcznego okresu płatniczego.

W razie zawinionej niewypłaty w terminie pracodawca obowiązany jest do opłacania procentów zwłoki w wysokości 2%—3% miesięcznie — począwszy od dnia zwłoki.

Art. 33. Wypłata wynagrodzenia powinna się rozpoczynać nie później jak bezpośrednio po zakończonym dniu pracy i nie może się odbywać w sklepach, jadłodajniach i t. p. zakładach.

Art. 34. Jeżeli zasady obliczenia wysokości wynagrodzenia są tak skomplikowane, że nie mogą być wyszczególnione w książeczce obrachunkowej, to za podstawę do obliczenia powinny być brane wskazane w tej książeczce tablice, wykazy i taryfy płac oraz przepisy taryfowe wywieszone w zakładach pracy.

Powyższe tablice, wykazy i taryfy płac oraz przepisy taryfowe powinny być podpisane przez kierownika zakładu oraz zaświadczone przez obwodowego inspektora pracy, któremu powinny być dostarczone w dwóch egzemplarzach.

Art. 35. Pracodawca w żadnym razie nie może żądać wynagrodzenia od robotnika za pomoc lekarską, nieprzewidzianą obowiązującymi przepisami, za dostarczenie lokalu pracy, za ogrzewanie, oświetlenie i czyszczenie lokali pracy i za używanie narzędzi pracy oraz siły napędnej, zużywanej dla zakładu pracy i stanowiących jego własność.

Robotnikom zakładów górniczych wolno wydawać na rachunek wynagrodzenia pieniężnego materiały wybuchowe do wykonywania pracy w ilości nie większej, niż tego wymaga wykonywanie pracy, po cenach nie przewyższających cen, podanych w cenniku, zatwierdzonym przez władze górnicze.

Art. 36. Pracodawcy nie wolno pobierać procentu od pożyczek, udzielonych robotnikowi, ani też wynagrodzenia z tytułu poręczenia za jego zobowiązania pieniężne.

Art. 37. W celu zaopatrywania robotników w tanie i w dobrym gatunku artykuły pierwszej potrzeby pracodawcy mogą otwierać przy zakładach pracy na mocy zezwolenia właściwego obwodowego inspektora pracy sklepy, którym przysługuje prawo ściągania od robotników należności za artykuły w myśl ust. 1 punktu 4 i ust. 3 art. 38. Wykaz sprzedawanych artykułów pierwszej potrzeby wraz z cennikiem, wzgl. zmiany tego wykazu i cennika powinny być zatwierdzane przez obwodowego inspektora pracy, i wywieszane przez obwodowego inspektora pracy, i wywieszane w sklepie na widocznym miejscu. Ceny sprzedawanych artykułów nie mogą przekraczać przeciętnych cen rynkowych.

Inspektor pracy może cofnąć zezwolenie, nadające uprawnienia, wskazane w ust. 1, o ile stwierdzi przekroczenia tych uprawnień.

Art. 38. Z wynagrodzenia robotnika wolno potrącać tylko następujące należności:

1) za dostarczone robotnikowi przez pracodawcę mieszkanie, opał, światło oraz za dostarczone górnikom materiały wybuchowe (art. 35 ust. 2),

2) bieżące i zaległe daniny i opłaty publiczne, w grancach ustawowego upoważnienia pracodawcy do ich potrącenia,

3) sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych i egzekucyjnych,

4) zaliczki pieniężne udzielone robotnikowi przez pracodawcę na poczet wynagrodzenia oraz sumy należne za artykuły pierwszej potrzeby, sklepom wymienionym w art. 37,

5) kary pieniężne przewidziane regulaminem pracy.

Potrąceń wymienionych w ustępie poprzednim wolno dokonywać przy każdorazowej wypłacie, a w szczególności potrąceń wymienionych w punktach 1) i 2) całkowicie i przed potrąceniami wymienionymi w punkcie 3), tych zaś ostatnich w granicach, przewidzianych w art. 39.

Potrąceń wymienionych w punkcie 4) wolno dokonywać z tym ograniczeniem, że potrącenie wymienione w punktach 1), 2), 3) i 4) nie mogą łącznie przewyższać połowy wynagrodzenia przypadającego do wypłaty.

Potrącenia kar pieniężnych, wymienionych w punkcie 5) wolno dokonywać przy wypłacie po potrąceniach wymienionych w punktach 1), 2), 3) i 4) z ograniczeniem, przewidzianym w ust. 2 art. 44.

Postanowienia niniejszego artykułu nie dotyczą zaliczek, przewidzianych w art. 32 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, które są potrącane z należnej sumy odrazu w całości.

Art. 39. Wynagrodzenie robotników ulega zajęciu administracyjnemu tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości jednej piątej części sumy wynagrodzenia, przypadającego do wypłaty.

Tytułem wyjątku od powyższej ogólnej zasady, wynagrodzenie robotników ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości 2/5 wynagrodzenia, przyczem pozostałe 3/5 wolne są od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, 1/5 część wynagrodzenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na alimenty, jak na inne należności lub długi, druga zaś 1/5 część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ile by pierwsza 1/5 część na nie przy zbiegu okoliczności innych wierzycieli nie wystarczała.

Art. 40. Prawo robotnika do wynagrodzenia nie może być przez robotnika zastawione lub odstąpione osobie trzeciej.

Umowa zawarta wbrew temu zakazowi jest nieważna.

Art. 41. Wysokość wynagrodzenia powinna być określona bądź w umowie indywidualnej, bądź zbiorowej, obowiązującej danego pracodawcę, w braku zaś tego określenia pracodawca powinien dać wynagrodzenie zgodne ze zwyczajem miejscowym, a w braku tegoż — słuszne wynagrodzenie.

Art. 42. W razie rozwiązania umowy wskutek śmierci robotnika, pracodawca bez względu na ubezpieczenie emerytalne robotnika, powinien, jeżeli robotnik pracował conajmniej 10 lat w przedsiębiorstwie, wypłacić jego rodzinie, mającej ustawowe prawo do utrzymania i przez niego utrzymywanej, odprawę w wysokości ostatnio pobieranego dwutygodniowego wynagrodzenia.

Jeżeli stosunek pracy trwał co najmniej 20 lat odprawę stanowić będzie ostatnio pobierane czterotygodniowe wynagrodzenie.

Odprawa należy się w całości tylko wówczas, jezeli zmarły robotnik pozostawił małżonka i zstępnego lub zstępnych. We wszystkich innych wypadkach odprawa wynosi połowę wyżej oznaczonej normy.

Odprawa płatna jest po upływie miesiąca, licząc od dnia śmierci robotnika.

Art. 43. Kary pieniężne mogą być nakładane na robotników, jeżeli są przewidziane w regulaminie pracy i tylko za następujące przekroczenia:

1) za rozmyślne źle lub niedbale wykonywenie robót oraz rozmyślne psucie podczas niej materiałów, narzędzi i maszyn,

2) za nieprzybycie do pracy, spóźnianie się do pracy lub samowolne jej opuszczanie w ciągu dnia roboczego bez uzasadnionej przyczyny,

3) za zakłócenie spokoju,

4) za znajdowanie się przy pracy w stanie nietrzeźwym,

5) za nieprzestrzeganie przepisów ostrożności przy obchodzeniu się z ogniem, światłem i t. p. zamieszczonych w regulaminie pracy.

Kary pieniężne nie mogą być nakładane na robotnika po upływie trzech dni od ustalenia przekroczenia robotnika.

Art. 44. Kara pieniężna za poszczególne przekroczenie nie może przewyższać czwartej części dziennego zarobku robotnika. Ściągnięte kary pieniężne przypadają na cele kulturalno-oświatowe, zgodnie z przepisami specjalnego rozporządzenia, które wyda Minister Pracy i Opieki Społecznej.

Kary pieniężne w sumie ogólnej nie powinny przewyższać dziesiątej części wynagrodzenia, faktycznie przypadającego robotnikowi na umówiony termin wypłaty.

Art. 45. Zarząd zakładu pracy powinien prowadzić księgę nakładanych na robotników kar pieniężnych wg wzoru, ustalonego w drodze rozporządzenia przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej.

Księga ta powinna być okazywana inspektorowi pracy na każde żądanie.

VI. Ochrona prawna zarobków robotniczych.

Art. 46 Sprawy wszczęte w sądzie z tytułu umowy o pracę robotników mają charakter spraw pilnych i ferialnych. Termin do rozpoznania sprawy winien sąd wyznaczyć niezwłocznie i w ten sposób, aby w przypadkach gdy miejsce zamieszkania pozwanego znajduje się w okręgu sądowym, okres czasu od dnia doręczenia wezwania do rozsprawy wynosił nie więcej jak 5 dni.

Art. 47. W postępowaniu egzekucyjnym jako też upadłościowym należności robotników, wynikające z postanowień niniejszego rozporządzenia, korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia na obszarze województw: białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, nowogrodzkiego, poleskiego, warszawskiego, wileńskiego i wołyńskiego oraz m. st. Warszawy, w rozmiarze i stopniu przysługującym należnościom z tytułu zasług sług i czeladzi, a na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, poznańskiego, pomorskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego wedle obowiązujących tam przepisów.

VII. Regulamin pracy.

Art 48. Dla każdego zakładu pracy zatrudniającego ponad dwudziestu robotników powinien być wydany regulamin pracy w ciągu czterech tygodni od otwarcia zakładu lub od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Dla poszczególnych oddziałów zakładu pracy lub dla poszczególnych kategoryj robotników mogą być wydawane odrębne regulaminy.

Art. 49. Regulamin pracy zatwierdzony w trybie przewidzianym w art. 51—54 niniejszego rozporządzenia posiada dla pracodawcy i robotników moc obowiązującą, lecz w razie sprzeczności z prawem może być uchylony w drodze nadzoru w myśl przepisów art. 53.

O ile regulamin pracy uszczupla prawa poszczególnych robotników, zastrzeżone im przez indywidualną umowę o pracę, robotnikom przysługuje prawo dochodzenia szkód i strat w drodze sądowej. Powództwo może być zgłoszone w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie regulaminu pracy.

Art. 50. Regulamin pracy powinien zawierać:

a) oznaczenie początku i końca czasu pracy oraz przerw w pracy we wszystkie dni w tygodniu dla mężczyzn, kobiet, dla robotników młodocianych z uwzględnieniem czasu ich nauki szkolnej, jak również dla kategoryj robotników, wykonywujących czynności specjalne,

b) czas normalnego czyszczenia narzędzi, maszyn i urządzeń oraz porządkowania zakładów pracy,

c) przesuwanie zmian w zakładach o ruchu ciągłym,

d) wykaz dni świątecznych ustawowych oraz innych stale przestrzeganych w danym zakładzie pracy,

e) czas i miejsce wypłaty wynagrodzenia,

f) przepisy ostrożności przy obchodzeniu się z ogniem, światłem i t. p. w razie braku specjalnych przepisów bezpieczeństwa,

g) rodzaje przekroczeń i wysokość kar pieniężnych za nie nakładanych w granicach art. 43 i 44,

h) taksę za zgubione lub zniszczone przez robotnika książeczki obrachunkowe,

Nadto dla górnictwa:

i) kolejność w jakiej zjazd i wyjazd robotników ma się odbywać,

j) czas i miejsce wydawania górnikom materiałów i narzędzi do pracy,

Oprócz postanowień zawartych w punktach a) — j) artykułu niniejszego regulaminu pracy może zawierać wyciągi z przepisów prawnych dotyczących stosunków pracy.

Art. 51. Projekt nowego lub zmienionego regulaminu pracy powinien być opracowany przez zarząd zakładu pracy i wywieszony w lokalu zakładu pracy w miejscu widocznym dla wszystkich.

Art. 52. Po upływie tygodnia od dnia wywieszenia (art. 51) zarząd zakładu pracy przesyła projekt regulaminu wraz z podaniem o zatwierdzenie do obwodowego inspektora pracy i z zaznaczeniem daty wywieszenia.

Zarządy zakładów, podległych ustawom górniczym z wyjątkiem hut, przesyłają jednocześnie drugi egzemplarz projektu regulaminu do władzy górniczej.

Art. 53. Obwodowy inspektor pracy odmawia zatwierdzenia, jeżeli regulamin jest sprzeczny z przepisami prawa.

Decyzja obwodowego inspektora pracy co do projektu nowego lub zmienionego regulaminu pracy powinna zapaść w przeciągu najwyżej dwóch tygodni od dnia złożenia projektu w jego kancelarii i powinna być podana przez zarząd zakładu do wiadomości robotnikom przez wywieszenie ogłoszenia.

Regulamin zatwierdzony przez obwodowego inspektora pracy może być uchylony przez okręgowego inspektora pracy w drodze nadzoru i bez skargi stron zainteresowanych w razie stwierdzenia, że regulamin jest lub stał się sprzeczny z przepisami prawa.

Art. 54. Regulamin pracy po zatwierdzeniu powinien byc niezwłocznie wywieszony w lokalu zakładu pracy w miejscach widocznych i wchodzi w życie najwcześniej w dwa tygodnie po wywieszeniu Robotnikowi przysługuje prawo rozwiązania umowy w ciągu dwóch tygodni od dnia wywieszenia regulaminu.

Wywieszony regulamin pracy powinien być zawsze utrzymany w stanie czytelnym.

Art. 55. Pracodawca powinien podać regulamin do wiadomości robotnikowi przed przystąpieniem robotnika do pracy.

Art. 56. W każdym zakładzie pracy, zatrudniającym do dwudziestu robotników, powinno być wywieszone obwieszczenie wewnętrzne, zawierające następujące punkty zgodne z obowiązującymi przepisami:

a) oznaczenie początku i końca pracy oraz przerw w pracy we wszystkie dni tygodnia,

b) wykaz dni świątecznych ustawowych oraz innych stale przestrzeganych w danym zakładzie pracy,

c) terminy i miejsce wypłaty wynagrodzenia.

Pozatym obwieszczenie może zawierać wyciągi z przepisów prawnych dotyczących stosunku pracy.

Art. 57. W razie stwierdzenia przez inspektora pracy niezgodności punktów obwieszczenia z obowiązującymi przepisami prawa, obwieszczenie takie zostaje przez inspektora pracy unieważnione z zaznaczeniem tych punktów, które sprzeciwiają się prawu. Pracodawca powinien unieważnione obwieszczenie zastąpć w przeciągu trzech dni przez nowe,zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Art. 58. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie uszczuplają w niczym uprawnień przedstawicielstwa robotniczego, wynikających z ustawy z dnia 4 lutego 1920 r. o radach załogowych (Dz. U. Rzeszy niem. str. 147) oraż z innych obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych.

Art. 59. Regulaminy pracy w zakładach podległych ustawom górniczym z wyjątkiem hut są zatwierdzane przez obwodowego inspektora pracy i właściwy urząd górniczy. Instancje odwoławcze i szczegółowy tryb postępowania ustali rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Przemysłu i Handlu.

VIII. Przepisy karne.

Art. 60. Winni przekroczenia przepisów artykułów 11 ustęp czwarty, 36 i 38 niniejszego rozporządzenia karani będą grzywną od 50 zł do 1.000 zł i aresztem do 6 tygodni lub jedną z tych kar, o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych.

Do orzekania powołane są sądy pokoju (powiatowe).

Art. 61. Winni przekroczenia przepisów artykułów 9, 21, 22, 24, ustęp pierwszy 25, 26, 29—31, 33—35, 43—45, 48, 51, 52, 54, 56, 57 ust. 2 niniejszego rozporządzenia oraz przepisów rozporządzeń, wydanych na podstawie art. 24 ustęp drugi, art. 27 i 28 ulegną karze grzywny od 10 zł do 500 zł, o ile inne ustawy karne nie przewidują kar surowszych.

W razie zbiegu przekroczeń w niniejszym artykule wymienionych lub powtarzania się ich, kara może być podwyższona do 1.000 zł.

Grzywna za przekroczenie przepisów o książeczkach obrachunkowych jest nakładana w wysokości co najmniej 10 zł.

Grzywny na wypadek nieściągalności zamienić należy w orzeczeniu na karę aresztu na czas nie dłuższy niż dwa tygodnie.

Art. 62. Do orzekania w sprawach z art. 61 niniejszego rozporządzenia, powołani są obwodowi inspektorzy pracy.

Art. 63. W wypadkach, gdy zakład pracy nie jest zarządzany osobiście przez właściciela, odpowiedzialnym za przestępstwa wymienione w art. 60 i 61 niniejszego rozporządzenia, jest kierownik zakładu pracy (art. 9).

Właściciel jest odpowiedzialny narówni z kierownikiem, jeżeli przestępstwo było popełnione za jego wiedzą, bądź gdy właściciel zaniechał należytej staranności przy wyborze kierownika.

W wypadkach, gdy właściciel zakładu pracy nie wyznaczył kierownika zakładu pracy, odpowiedzialnym za przestępstwa, wymienione w art. 60 i 61 niniejszego rozporządzenia jest właściciel zakładu pracy.

Jeżeli właścicielem zakładu pracy jest osoba prawna, odpowiedzialnym za przestępstwa wymienione w art. 60 i 61 są te osoby, które powołane są do zawiadywania interesami osoby prawnej.

W razie oddania pewnych robót z zakresu działalności zakładu pracy w przedsiębiorstwo (subantrepryze) przedsiębiorca jest odpowiedzialny narówni z podprzedsiębiorcą (subantreprenerem) za przekroczenie przepisów niniejszego rozporządzenia, dotyczących wydawania robotnikom książeczek obrachunkowych; za przekroczenie innych przepisów niniejszego rozporządzenia przedsiębiorca jest odpowiedzialny na równi z przedsiębiorcą (subantreprenerem), jeżeli przestępstwo było popełnione za jego wiedzą lub przedsiębiorca okazał szczególną niedbałość w wyborze podprzedsiębiorcy (subantreprenera).

Przepisy niniejszego artykułu nie uchylają postanowień dotyczących udziału (współwiny) w przestępstwie.

Art. 64. Kierownicy zakładów pracy państwowych, samorządowych lub znajdujących się pod zarządem państwowym winni przestępstw, wymienionych w art. 61 podlegają karom w tymże artykule przewidzianym wyłącznie na drodze sądowej.

Art. 65. Uprawnienia i obowiązki inspektorów pracy, wynikające z przepisów niniejszego rozporządzenia, w stosunku do zakładów pracy pozostających w państwowym zarządzie kolejowym przechodzą na organa władzy kolejowej wyznaczone przez Ministra Komunikacji, który jednocześnie ustali tryb postępowania tych organów.

IX. Przepisy końcowe.

Art. 66. Wszelkie postanowienia umów regulujące warunki pracy mniej korzystne dla robotników, aniżeli to czyni niniejsze rozporządzenie, są nieważne i ulegają z mocy samego prawa zastąpieniu przez odnośne postanowienia niniejszego rozporządzenia.

Art. 67. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z właściwymi ministrami, a w odniesieniu do postanowień karnych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 68. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego w cztery miesiące po ogłoszeniu, na obszarze zaś województwa śląskiego w cztery miesiące po ogłoszeniu zgody Sejmu Śląskiego na niniejsze rozporządzenie.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą, o ile dotyczą robotników:

a) art. art. 42—63, 87—192, 211—222 ustawy o pracy w przemyśle (Zwód praw rosyjskich Tom XI, Część II, wydanie 1913 r.),

b) §§ 72, 73, 76, 77—78-e, 81—88-a, 90 i 91 ustawy przemysłowej w brzmieniu noweli z dnia 5 lutego 1907 r. (Dz. u. p. austr. Nr 26),

c) §§ 105, 114a—119b, 121—125, 133g—134g ordynacji przemysłowej Rzeszy Niemieckiej w brzmieniu noweli z dnia 27 grudnia 1911 r. (Dz. Ust. Rzeszy Niemiec. z r. 1912 str. 139),

§§ 200—209 powszechnej ustawy górniczej z dnia 23 maja 1854 r. (Dz. u. p. austr. Nr 146),

e) §§ 80—80e, 80g—85h, 92 i 93 pruskiej powszechnej ustawy górniczej z dnia 24 czerwca 1865 r. (Zbiór praw prus. str. 705),

f) art. 3 ustawy z 15 lipca 1920 r. o zabezpieczeniu bytu rodzinom osób, pełniących ochotniczą lub obowiązkową służbę wojskową (Dz. U. R. P. Nr 62, poz. 403),

oraz wszelkie inne przepisy prawne, normujące sprawy, uregulowane niniejszym rozporządzeniem, o ile są sprzeczne z przepisami tego rozporządzenia.

73

Rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 20 stycznia 1947 r. wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych, a co do §§ 10—22 nadto w porozumieniu z Ministrem Aprowizacji i Handlu w sprawie wykonania dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych.

(p. Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 96).

74

Rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 20 stycznia 1947 r. wydane w porozumieniu Z Ministrami: Rolnictwa i Reform Rolnych, Aprowizacji i Handlu oraz Skarbu w sprawie wykonania art. 7 ust. 3 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych.

(p. Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 97).

75

Rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 20 stycznia 1947 r. wydane w porozumieniu Z Ministrami Skarbu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie wykonania dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o finansach komunalnych.

(p. Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 98).

76

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 22 lutego 1947 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. o podatku dochodowym.

(p. Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 99).

77

Dekret z dnia 23 stycznia 1947 r. o obrocie i gospodarowaniu odpadkami użytkowymi.

(p. Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 105).

78

Dekret z dnia 3 lutego 1947 r. o podatku od nabycia praw majątkowych.

(p. Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 106).

79

Dekret z dnia 3 lutego 1947 r. o opłacie skarbowej.

(p. Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 107).

80

Obwieszczenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28 lutego 1947 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 13 listopada 1945 r. o zasiłkach i pomocy dla ofiar wrogów demokratycznego ustroju Polski.

(p. Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 110).

81

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 12 marca 1947 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu dekretu z dnia 18 sierpnia 1945 r. o podatku od wynagrodzeń.

(p. Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 129).

82

OBWIESZCZENIE

o wpisaniu do Rejestru Państwowego statków powietrznych i o skreśleniu z niego.

Ministerstwo Komunikacji podaje do wiadomości:

A. Wykaz samolotów wpisanych w myśl art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 437 z 1935 r.) do Rejestru Państwowego Statków Powietrznych w okresie od 12. XII. 1945 r., do 31 XII. 46 r.

L. p.	Typ	Nr. fabr.	Data zarej.	Nr. rej.	Znak rej.	Port macierzysty	Właściciel	Użytkownik
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Li 2	18422610	14.12.45	1	SP-LAM	W-wa-Okęcie	P. L. L. „LOT"	
2.	Li 2	18422702	27.12.45	2	SP-LAA	„ „	„ „	
3.	Li 2	18422703	12.12.45	3	SP-LAB	„ „	„ „	
4.	Li 2	18422704	4.1.46	4	SP-LAC	„ „	„ „	
5.	Li 2	18422705	4.1.45	5	SP-LAD	„ „	„ „	
6.	Li 2	18424001	11.1.46	6	SP-LAE	„ „	„ „	
7.	Li 2	18424004	4.2.46	7	SP-LAF	„ „	„ „	
8.	Li 2	18423202	4.2.46	8	SP-LAG	„ „	„ „	
9.	Li 2	18423201	4.2.46	9	SP-LAH	„ „	„ „	
10.	PO-2	9686	8.2.46	10	SP-AET	Inowrocław	Minist. Komun.	Aer. Kujawski
11.	PO-2	9800	8.2.46	11	SP-AFF	Bydgoszcz	Minist. Komun.	K C. S. P.
12.	Li 2	18424002	28.2.46	12	SP-LAK	W-wa-Okęcie	P. L. L. „LOT"	
13.	Li 2	18424005	1.3.46	13	SP-LAJ	„ „	P. L. L. „LOT"	
14.	PO-2	9581	19.3.46	14	SP-AFG	Kobyl., k/Pozn.	Minist. Komon.	Ośr. Ćw. Kobyl.
15.	PO-2	9875	19.3.46	15	SP-AEJ	Inoworocław	„ „	Aer. Kujawski
16.	Li 2	18424008	23.3.46	16	SP-LAL	W-wa-Okęcie	P. L. L. „LOT"	
17.	Li 2	18424006	23.3.46	17	SP-LAN	„ „	„ „	
18.	Li 2	18424007	23.3.46	18	SP-LAO	„ „	„ „	
19.	Li 2	18423204	20.4.46	19	SP-LAP	„ „	„ „	
20.	PO-2	8106	10.5.46	20	SP-AFK	Mielec	Pań. Zakł. Lot.	
21.	Szpak 2	1	10.5.46	21	SP-AAA	Łódź	Lot. War. Doś.	„ „
22.	PO-2	9803	10.5.46	22	SP-ACF	Aleksadrowice	Minist. Komun.	Instytut Szybow.
23.	PO-2	9681	10.5.46	23	SP-ACW	„	„ „	„ „
24.	PO-2	9725	10.5.46	24	SP-ADE	„	„ „	„ „
25.	PO-2	9724	10.5.46	25	SP-ACS	„	„ „	
26.	PO-2	9637	11.5.46	26	SP-AFH	Fordon	Minist. Komun.	Ośr. Szk. Szyb.
27.	PO-2	9836	11.5.46	27	SP-AFA	Kobylnica	„ „	Ośr. Ćwicz. Sz.
28.	Dakota 1	42-5673	16.5.46	28	SP-LCA	W-wa-Okęcie	P. L. L. „LOT"	
29.	PO-2	9532	21.5.46	29	SP-AER	Łódź	Minist. Komun.	Lotn. War. Dośw.
30.	PO-2	9774	24.5.46	30	SP-AED	Gdańsk	„ „	Aer. Gdański
31.	PO-2	9739	25.5.46	31	SP-ACA	Ligotka Dolna	„ „	Cyw. Sz. P. i M.
32.	PO-2	257146	25 5.46	32	SP-ACB	„ „	„ „	„ „ „ „
33.	PO-2	9759	25.5.46	33	SP-ABX	„ „	„ „	„ „ „ „
34.	PO-2	9761	25.5.46	34	SP-ACL	„ „	„ „	„ „ „ „
35.	PO-2	9396	25.5.46	35	SP-ACJ	„ „	„ „	„ „ „ „
36.	PO-2	8421	25.5.46	36	SP-ADF	„ „	„ „	„ „ „ „
37.	PO-2	9733	25.5.46	37	SP-ABT	„ „	„ „	„ „ „ „
38.	PO-2	9450	25.5.46	38	SP-ABS	„ „	„ „	„ „ „ „
39.	PO-2	9809	25.5.46	39	SP-ACG	„ „	„ „	„ „ „ „
40.	PO-2	9794	25.5.46	40	SP-ACY	„ „	„ „	„ „ „ „
41.	PO-2	9485	25.5.46	41	SP-ACX	„ „	„ „	„ „ „ „
42.	PO-2	9561	25.5.46	42	SP-ABO	„ „	„ „	„ „ „ „
43.	PO-2	9757	25.5.46	43	SP-ABP	„ „	„ „	„ „ „ „
44.	PO-2	9707	25.5.46	44	SP-ABY	„ „	„ „	„ „ „ „
45.	PO-2	9857	25.5.46	45	SP-ABW	„ „	„ „	„ „ „ „

L. p.	Typ	Nr. fabr.	Data zarej.	Nr. rej.	Znak rej.	Port macierzysty	Właściciel	Użytkowik
1.	2.	3.	4.	5.	6	7	8	9
46	PO-2	9804	7.6.46	46	SP-AEX	Inowrocław	Minist. Komun.	Aer. Kujawski
47	PO-2	9570	7.6.46	47	SP-AFB	Toruń	,,	Aer. Pomorski
48	PO-2	9932	7.6.46	48	SP-AEP	Toruń	,,	Aer. Pomorski
49	PO-2	9578	7.6.46	49	SP-ADR	Fordon	,,	Aer. Bydgoski
50	PO-2	9786	7.6.46	50	SP-ADG	Lisie Kąty	,,	Ośr. Szk. Szyb.
51	PO-2	9591	7.6.46	51	SP-ADH	Lisie Kąty	,,	Ośr. Szk. Szyb.
52	PO-2	9919	7.6.46	52	SP-AEF	Fordon	,,	Aer. Bydgoski
53	PO-2	9798	11.6.46	53	SP-ADP	Ostrów Wlkp.	,,	Aer. Ostrowski
54	PO-2	9891	11.6.46	54	SP-ADJ	Ostrów Wlkp.	,,	Aer. Ostrowski
55	Li 2	18424003	14.6.46	55	SP-LAR	W-wa-Okęcie	P.L.L. „Lot"	
56	Li 2	18423206	14.6.46	56	SP-LAU	,, ,,	P.L.L. „Lot"	
57	Li 2	18424009	14.6.46	57	SP-LAW	,, ,,	,,	
58	Li 2	18423203	14.6.46	58	SP-LAS	,, ,,	,,	
59	Dakota I	42-2441	14.6.46	59	SP-LCC	,, ,,	,,	
60	PO-2	9775	19.6.46	60	SP-ADC	Ligotka Dolna	Minist. Komun.	Cyw. Sz. P. i M.
61	PO-2	9486	19.6.46	61	SP-ABC	,, ,,	Minist. Komun.	,,
62	PO-2	9736	19.6.46	62	SP-ABF	,, ,,	,,	,,
63	PO-2	9463	19.6.46	63	SP-ABD	,, ,,	,,	,,
64	PO-2	9745	19.6.46	64	SP-ABR	,, ,,	,,	,,
65	PO-2	9674	19.6.46	65	SP-ACU	,, ,,	,,	,,
66	PO-2	9618	19.6.46	66	SP-ABU	,, ,,	,,	,,
67	PO-2	9851	19.6.46	67	SP-ACO	,, ,,	,,	,,
68	PO-2	9472	22.6.46	68	SP-ACD	Aleksandrowice	,,	Aer. Bielsko-Bial
69	PO-2	9790	22.6.46	69	SP-ACR	,,	,,	,,
70	PO-2	9847	28.6.46	70	SP-ABZ	W-wa-Okęcie	,,	P.L.L. „Lot"
71	PO-2	1213	28.6.46	71	SP-ABN	,, ,,	,,	,,
72	PO-2	2014	28.6.46	72	SP-ADB	,, ,,	,,	,,
73	PO-2	2714	28.6.46	73	SP-ACC	,, ,,	,,	,,
74	PO-2	7126	28.6.46	74	SP-ACE	,, ,,	,,	,,
75	PO-2	9500	2.7.46	75	SP-AEG	Warszawa	,,	Aer. Warszaw.
76	PO-2	9730	2.7.46	76	SP-AEB	,,	,,	,,
77	PO-2	9789	2.7.46	77	SP-ADK	,,	,,	,,
78	PO-2	9796	2.7.46	78	SP-ADO	,,	,,	,,
79	PO-2	9553	4.7.46	79	SP-ABA	Katowice	,,	Aer. Śląski
80	PO-2	8635	4.7.46	80	SP-ABL	,,	,,	,,
81	PO-2	9762	4.7.46	81	SP-ABM	,,	,,	,,
82	PO-2	9823	4.7.46	82	SP-ACN	Wrocław	,,	Aer. Dol. Śląski
83	PO-2	9755	4.7.46	83	SP-ACK	,,	,,	,,
84	PO-2	9788	5.7 46	84	SP-AEK	Rzeszów	,,	Aer. Rzeszow.
85	PO-2	9841	5.7.46	85	SP-AEU	,,	,,	,,
86	PO-2	9502	6.7.46	86	SP-ABB	Krosno	,,	Aer. Podkarpac.
87	PO-2	9758	6.7.46	87	SP-ABE	,,	,,	Ośr. Szk. Szyb.
88	PO-2	9587	6.7.46	88	SP-ABJ	,,	,,	Aer. Podkarpac.
89	PO-2	9533	6.7.46	89	SP-AEL	Łódź	,,	Aer. Łódzki
90	PO-2	9496	6.7.46	90	SP-AEO	,,	,,	,,
91	PO-2	9822	6.7.46	91	SP-ACP	,,	,,	,,
92	PO-2	9074	6.7.46	92	SP-ACM	Jelenia-Góra	,,	Aer. Jeleniogór.
93	PO-2	9650	6.7.46	93	SP-ACT	,,	,,	,,
94	PO-2	257147	6.7.46	94	SP-ACZ	,,	,,	,,
95	PO-2	9780	8.7.46	95	SP-AEC	Szczecin	,,	Aer. Sscześciń.
96	PO-2	9858	8.7.46	96	SP-ADZ	,,	,,	,,
97	PO-2	9939	11.7.46	97	SP-ADX	Gdańsk	,,	Aer. Gdański

L. p.	Typ	Nr. fabr.	Data zarej.	Nr. rej.	Znak rej.	Port macierzysty	Właściciel	Użytkownik
1	2	3	4	5	6	7	8	9
98	PO-2	9771	11.7.46	98	SP-ADU	Gdańsk	Minist. Komun.	
99	Li-2	18423205	10.7.46	99	SP-LAT	W-wa-Okęcie	P. L. L. „Lot"	
100	Li-2	1842000	10.7.46	100	SP-LBA	,,	,, ,,	
101	Dakota I	42-24182	10.7.46	101	SP-LCB	,,	,, ,,	
102	PO-2	9779	11.7.46	102	SP-AEE	Gdańsk	Minist. Komun.	Aer. Gdański
103	PO-2	9793	11.7.46	103	SP-ADW	Białystok	,,	Aer. Białostocki
104	PO-2	9806	11.7.46	104	SP-ADT	Olsztyn	,,	Aer, Olsztyński
105	PO-2	9097	11.7.46	105	SP-AEM	Warszawa	,,	Aer. Warszawski
106	PO-2	7158	11.7.46	106	SP-ACH	,,	,,	,,
107	PO-2	9892	11.7.46	107	SP-AEH	Łódź	,,	Lot. War. Dośw.
108	PO-2	9566	11.7.46	108	SP-AES	Częstochowa	,,	Aer. Częstoch.
109	PO-2	9574	12.7.46	109	SP-AFE	Poznań	,,	Aer. Poznański
110	PO-2	9638	12.7.46	110	SP-AEY	Poznań	,,	,,
111	PO-2	9885	12.7.46	111	SP-ADS	Pińczów	,,	Aer. Kielecki
112	PO-2	9824	12.7.46	112	SP-ADN	Ostrów Wlk.	,,	Aer. Ostorowski
113	PO-2	9828	12.7.46	113	SP-ADM	Polichno	,,	Aer. Kielecki
114	PO-2	9792	12.7.46	114	SP-ADL	,,	,,	,, ,,
115	PO-2	9873	12.7.46	115	SP-AEA	Gdańsk	,,	Aer. Gdański
116	PO-2	9549	14.7.46	116	SP-ABG	Ligotka Dolna	,,	Cyw. Sz. Pil. M.
117	PO-2	8823	14.7.46	117	SP-ABH	,, ,,	,,	,, ,, ,, ,,
118	PO-2	9414	14.7.46	118	SP-ABK	,, ,,	,,	,, ,, ,, ,,
119	PO-2	8797	14.7.46	119	SP-AEN	Toruń	,,	Aer. Pomorski
120	PO-2	9700	14.7.46	120	SP-ADD	Lublin	,,	Aer. Lubelski
121	PO-2	9854	14.7.45	121	SP-ADY	Gdańsk	,,	
122	PO-2	9815	14.7.46	122	SP-AEW	Kraków	,,	Aer. Krakowski
123	PO-2	9621	14.7.46	123	SP-AEZ	,,	,,	,, ,,
124	PO-2	9853	14.7.46	124	SP-AFC	,,	,,	,, ,,
125	PO-2	9862	14.7.49	125	SP-AFD	,,	,,	,, ,,
126	Li-2	18419804	21.8.46	126	SP-LBD	W-wa-Okęcie	P.L.L. „Lot"	
127	Li-2	18420203	21.8.46	127	SP-LBE	,, ,,	,,	
128	Klemm	3323	23.8.46	128	SP-AFM	Mielec	Państw. Zakł. Lot.	
129	Klemm		27.8.46	129	SP-AFM	Poznań	Minist. Komun.	Oddz. Lotn. Cyw.
130	Buecker Jungmann		28.8.46	130	SP-AFO	Poznań	,,	,, ,, ,,
131	Kadett	788	30.8.46	131	SP-AFN	Bydgoszcz	,,	K. Ć. S. P.
132	Li-2	18419010	28.9.46	132	SP-LBC	W-wa-Okęcie	P. L. L. „Lot"	
133	Dakota I	42-100826	1.10.46	133	SP-LCE	,, ,,	,, ,,	
134	Li-2	18419802	26.10.46	134	SP-LBB	,, ,,	,, ,,	
135	Heinkel Kadett		25.11.46	135	SP-ISA	Aleksandrowice	Minist. Komun.	Inst. Szybow.
136	Dakota I	42-24076	13.12.46	136	SP-LCF	W-wa-Okęcie	P.L.L. „Lot"	

B Wykaz samolotów skreślonych w myśl art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolite Polskiej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. Nr. 69 poz. 437 z 1935 r. z Rejestru Państwowego Statków Powietrznych w okresie od 12. XII. 1945 r. do 31. XII. 1946 r

L. p.	Typ	Nr.	Znak rej.	Właściciel	Użytkownik	Data skreśl.
1	2	3	4	5	6	7
1	PO-2	10	SP-AET	Minist. Komun.	Aeroklub Kujawski	22.2.46
2	PO-2	20	SP-AFK	Pań. Zakł. Lot.		22.6.46
3	PO-2	29	SP-AER	Minist. Komun.	Lotnicze Warszt. Doświadcz.	24.7.46
4	PO-2	27	SP-AFA	„ „	Ośr. Ćwicz. Szyb. - Kobylnica	3.9.46
5	PO-2	68	SP-ACD	„ „	Aeroklub Bielsko-Bialski	3.9.46
6	PO-2	89	SP-AEL	„ „	Aeroklub Łódzki	16.9.46
7	PO-2	114	SP-ADL	„ „	Aeroklub Kielecki	16.9.46
8	Klemm	128	SP-AFL	Pań. Zakł. Lot.		30.9.46
9	PO-2	97	SP-ADX	Minist. Komun.	Aeroklub Gdański	11.10.46
10	PO-2	44	SP-ABY	„ „	Cyw. Szkoła Pil. i Mechan.	23.10.44
11	EO-2	45	SP-ABW	„ „	„ „ „ „	26.10.46
12	PO-2	64	SP-ABR	„ „	„ „ „ „	26.10.46
13	PO-2	35	SP-ACJ	„ „	„ „ „ „	26.10.46
14	PO-2	26	SP-AFH	„ „	Ośr. Szkolny Szyb. -Fordon	4.12.46
15	PO-2	78	SP-ADO	„ „	Aeroklub Warszawski	28.12.46
16	PO-2	119	SP-AEN	„ „	Aroklub Pomorski	28.12.46

Nr. XI/2-13/18/47.

SPROSTOWANIE.

W załączniku Nr 2 do Przepisów projektowania i budowy kolei normalnotorowych użytku publicznego Nr D. 16 (Dz. Urz. M. K. z 1945 r. Nr 13, poz. 138) na stronie 39 w wierszu 3-im wydrukowano omyłkowo „Dziennik Urzędowy" zamiast „Dz. U. R. P.".

Adres Redakcji: Ministerstwo Komunikacji ul. Chałubińskiego 4, Departament Ogólny (Wydział Organizacyjny). Telefon wew. M.K. Nr 311.
Adres Administracji: Administracja Wydawnictw Ministerstwa Komunikacji, ul. Chałubińskiego 4. Konto czekowe P.K.O. Nr 1658. — Telef. wew. M. K. Nr 337.

Do nabycia w Administracji Wydawnictw M. K., w Składnicach taryfowych D. O. K. P. i C. B. T. i R. Z. w Bydgoszczy. Prenumeratę wpłaca się z góry przed rozpoczęciem kwartału, półrocza lub roku. Reklamacje z powodu nieotrzymania pojedyńczych numerów Dz. Urz. M. K. wnosi się do właściwych urzędów pocztowych, najpóźniej 3-go dnia po otrzymaniu następnego z kolei numeru Dziennika. Reklamacji spóźnionych lub wniesionych w sposób niewłaściwy nie uwzględnia się.

Warunki prenumeraty: Prenumerata wynosi w Kraju:
Kwartalnie zł 40, półrocznie 80, rocznie 160 zł. Cena każdego numeru zł 10.

WYDAWNICTWO MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

Zakłady Graficzne Ministerstwa Komunikacji w Warszawie, Chałubińskiego Nr 4.